

NEXORA MODEL : นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบโดยใช้ฐานธุรกิจ กาแฟ เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และสมรรถนะ ผู้ประกอบการของผู้เรียนสู่การสร้างรายได้และความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดงาน

นวัตกรรมพัฒนากิจกรรมที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ความสนใจ
ความต้องการของผู้เรียนตลาดงาน และ Soft Power

นายอาทิตย์ โพธิชนะ
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา

คำนำ

การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และตลาดแรงงานในศตวรรษที่ ๒๑ ส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องก้าวทันการมุ่งเน้นความรู้เชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว สถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการ สามารถเรียนรู้จากสถานการณ์จริง คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่น ใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ และสามารถนำความรู้ไปสร้างคุณค่าและรายได้ ตลอดจนมีความพร้อมในการศึกษาต่อและเข้าสู่ตลาดงาน

จากบริบทและความต้องการดังกล่าว โรงเรียนบ้านปางอุ๋ง ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖ จึงพัฒนา “NEXORA MODEL : นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบโดยใช้ฐานธุรกิจกาแฟ เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการของผู้เรียน สู่การสร้างรายได้และความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดงาน” ดำเนินงานในปีการศึกษา ๒๕๖๔ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ และบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

NEXORA MODEL ใช้ “ธุรกิจกาแฟ” เป็นฐานการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เชื่อมโยงการบริหารจัดการสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ และโลกอาชีพเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ N – Needs & Navigation วิเคราะห์ความต้องการและกำหนดทิศทาง, E – Empowerment เสริมพลังและการมีส่วนร่วม, X – eXperiential Learning เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง, O – Opportunity Creation สร้างโอกาสทางการเรียนรู้ อาชีพ และรายได้, R – Readiness พัฒนาความพร้อมและสมรรถนะ และ A – Achievement & Advancement ประเมินผล สะท้อนผล และยกระดับคุณภาพ โดยขับเคลื่อนด้วยวงจร PDCA เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

NEXORA MODEL จึงเป็นมากกว่าการจัดกิจกรรมอาชีพ แต่เป็น นวัตกรรมการบริหารจัดการเชิงระบบที่เปลี่ยนทรัพยากรและบริบทของสถานศึกษาให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ พื้นที่สร้างอาชีพ และพื้นที่สร้างรายได้ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ได้จริงทั้งในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ และการเข้าสู่ตลาดงาน ตลอดจนสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

นวัตกรรมฉบับนี้จึงนำเสนอแนวคิด กระบวนการดำเนินงาน ผลลัพธ์ ปัจจัยความสำเร็จ การประเมินผล การถอดบทเรียน และแนวทางการขยายผลของ NEXORA MODEL เพื่อเป็นต้นแบบในการประยุกต์ใช้การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงการเรียนรู้กับโลกอาชีพ และมุ่งสร้างผู้เรียนให้ “เรียนรู้จากการลงมือทำ สร้างทักษะจากประสบการณ์ สร้างคุณค่าจากความสามารถ และสร้างโอกาสสู่นาคต” อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

อาทิตย์ โพธิชนะ

ผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐาน	๑
ส่วนที่ ๒ ปัญหา และแนวคิดพื้นฐาน	๒
ความเป็นมา และสภาพปัญหา	๒
แนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา	๔
หลักการ ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบนวัตกรรม	๘
กรอบแนวคิดในการพัฒนา	๑๔
สรุปกรอบแนวคิดการพัฒนา NEXORA MODEL	๒๗
ส่วนที่ ๓ การออกแบบนวัตกรรม	๒๘
วัตถุประสงค์การพัฒนา	๒๘
เป้าหมายการพัฒนา	๒๙
ตารางเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จ	๓๑
Model การพัฒนานวัตกรรม (NEXORA Model)	๓๒
ส่วนที่ ๔ การดำเนินงาน	๓๓
การนำไปใช้ประโยชน์	๓๓
ผลการดำเนินงาน	๓๕
การประเมินและการปรับปรุง	๓๖
ตารางกลไกการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	๓๗
ส่วนที่ ๕ ผลลัพธ์และคุณค่า	๓๘
ผลของการยกระดับคุณภาพการศึกษา	๓๙
ประโยชน์สาธารณะที่ได้รับ	๔๐
ปัจจัยความสำเร็จ	
ส่วนที่ ๖ การถอดบทเรียนและการขยายผล	๔๑
การถอดบทเรียน	๔๑
สิ่งที่ได้จากการถอดบทเรียน	๔๒
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ / การเผยแพร่ผลงาน	๔๓
การประยุกต์ใช้	๔๔

เรื่อง	หน้า
การขยายผล	๔๔
การต่อยอดเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	๔๕
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	๔๖
ปัญหาและอุปสรรคด้านงบประมาณ	๔๗
ส่วนที่ ๗ เอกสารอ้างอิง	
เอกสารอ้างอิง	๔๙
ภาคผนวก	๕๐

ส่วนที่ ๑

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อนวัตกรรม NEXORA MODEL : นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบโดยใช้ฐานธุรกิจกาแฟ เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการของผู้เรียน สู่การสร้างรายได้และความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดงาน

ระยะเวลาดำเนินงาน	ปีการศึกษา ๒๕๖๔
ระดับการศึกษา	ชั้นมัธยมศึกษา
กลุ่มเป้าหมาย	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖
กลุ่มสาระการเรียนรู้	การงานอาชีพ
สถานศึกษา	โรงเรียนบ้านปางอู้ง ต.แม่ศึก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่
สังกัด	กระทรวงศึกษาธิการ
สังกัดย่อย	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
ผู้พัฒนา	นายอาทิตย์ โพธิชนะ
ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
วิทยฐานะ	รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
เบอร์โทรศัพท์	๐๖๒๒๖๒๕๙๔
E-mail	Artitphodhichana@gmail.com

ส่วนที่ ๒ ปัญหาและแนวคิดพื้นฐาน

ความเป็นมา และสภาพปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และโลกของการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ ส่งผลให้บทบาทของสถานศึกษาในปัจจุบันมิได้จำกัดอยู่เพียงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ตามหลักสูตรเท่านั้น หากแต่ต้องสามารถสร้างระบบการศึกษาที่เชื่อมโยง ความรู้ ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Soft Skills) ทักษะดิจิทัล ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และสมรรถนะผู้ประกอบการ ให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ตลอดจนมีความพร้อมในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างรายได้ และการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของตลาดงานในอนาคต แนวคิดการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมุ่งให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ “เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สร้างประสบการณ์จริง และสามารถนำความรู้ไปสร้างคุณค่าและโอกาสให้แก่ตนเอง”

โรงเรียนบ้านปางอู๋ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ๒ ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีนักเรียนจำนวน ๕๖๒ คน ผู้บริหารสถานศึกษา ๒ คน และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ๓๒ คน โดยสถานศึกษามีบริบทเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีการกิจสำคัญในการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา พร้อมทั้งเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน

จากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๘ พบว่า ภาพรวมของสถานศึกษาอยู่ในระดับ “ดีเลิศ” โดยมาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับ ดีเลิศ มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ อยู่ในระดับ ดีเลิศ และมาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับ ยอดเยี่ยม สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษามีพื้นฐานด้านระบบบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง มีการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) การพัฒนาวิชาชีพผ่านกระบวนการ PLC และ Coaching การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตลอดจนการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงอย่างเป็นระบบ

ในด้านคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษามีผลสัมฤทธิ์รวมร้อยละ ๗๔.๘๒ และผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการร้อยละ ๗๕.๓๒ ขณะที่ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมีผลการประเมินในระดับ ยอดเยี่ยม ร้อยละ ๘๘.๒๑ ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมทั้งด้านการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการมีคุณธรรม วินัย ความรับผิดชอบ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข นอกจากนี้ สถานศึกษายังได้กำหนดแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพและเจตคติที่ดีต่อการทำงานตาม

แนวคิด Future Skills และ Learn to Earn ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการต่อยอดสู่การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

อย่างไรก็ตาม แม้สถานศึกษาจะมีผลการประเมินคุณภาพในระดับดีเลิศและยอดเยี่ยม และมีระบบบริหารจัดการที่เป็นระบบแล้วก็ตาม แต่จากการวิเคราะห์บริบทและทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาพบว่า การพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการของผู้เรียน ยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความเป็นระบบ เชื่อมโยง และเกิดผลลัพธ์จากประสบการณ์จริงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเปลี่ยนจากการ “เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ” ไปสู่การ “เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติในบริบทอาชีพจริง” รวมถึงการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วางแผน ลงมือทำ แก้ปัญหา สื่อสาร ทำงานเป็นทีม บริหารต้นทุน สร้างมูลค่า ประเมินผล และเรียนรู้จากผลการดำเนินงานของตนเอง

นอกจากนี้ จากแผนการพัฒนาศักยภาพการศึกษาของสถานศึกษายังปรากฏประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การเสริมสร้างภาคีเครือข่าย การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ การยกระดับทักษะดิจิทัล การพัฒนานวัตกรรม และการส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนตามความถนัดและศักยภาพรายบุคคล โดยเฉพาะการเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกการทำงาน ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนากลไกการบริหารที่สามารถบูรณาการทรัพยากร บุคลากร แหล่งเรียนรู้ เครือข่าย และกิจกรรมของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

จากบริบทดังกล่าว ธุรกิจกาแฟของโรงเรียน จึงเป็นทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้สำคัญที่สามารถนำมาใช้เป็น “ฐานการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง” ได้อย่างเหมาะสม เพราะเป็นบริบทที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกระบวนการทำงานและการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่การวางแผน การจัดการวัตถุดิบ การผลิตและให้บริการ การควบคุมคุณภาพ การคำนวณต้นทุนและรายรับ การกำหนดราคา การสื่อสารกับลูกค้า การทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การประชาสัมพันธ์และการตลาด ตลอดจนการสะท้อนผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถนำไปบูรณาการกับการพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต Soft Skills ทักษะดิจิทัล ความคิดสร้างสรรค์ และสมรรถนะผู้ประกอบการของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตาม การใช้ธุรกิจกาแฟเป็นฐานการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลอย่างยั่งยืน ไม่สามารถพึ่งพากิจกรรมของครูหรือบุคลากรเป็นรายบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องมีระบบบริหารจัดการที่ชัดเจน ตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย การวิเคราะห์ความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน การจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาครูและบุคลากร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การออกแบบกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การนิเทศติดตาม การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ การวัดและประเมินผล ตลอดจนการนำผลลัพธ์กลับมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ธุรกิจกาแฟของสถานศึกษาสามารถทำหน้าที่เป็น กลไกการบริหารเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งระบบมิใช่เพียงกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมฝึกอาชีพทั่วไป

ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการยกระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาจากการดำเนินงานตามภารกิจปกติ ไปสู่การบริหารจัดการเชิงระบบที่ใช้ทรัพยากรและบริบทจริงของสถานศึกษา

เป็นฐานในการสร้างสมรรถนะและโอกาสทางอาชีพให้แก่ผู้เรียน โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับการปฏิบัติจริง เกิดทักษะในการดำรงชีวิต มีทักษะอาชีพและทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีทักษะการสื่อสารและการแก้ปัญหา มีพื้นฐานความคิดแบบผู้ประกอบการ และสามารถเปลี่ยนประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปสู่การสร้างผลงาน คุณค่า และโอกาสในการมีรายได้ ตลอดจนมีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดงานในอนาคต

ดังนั้น จึงได้พัฒนา “NEXORA MODEL” ขึ้นเป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบ โดยใช้ฐานธุรกิจกาแฟเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยง การบริหารสถานศึกษา – ครูและบุคลากร – ผู้เรียน – แหล่งเรียนรู้ – ชุมชนและภาคีเครือข่าย – โลกอาชีพและตลาดงาน เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ภายใต้แนวคิดการบริหารที่มุ่งสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ และสามารถต่อยอดสู่สมรรถนะผู้ประกอบการ การสร้างรายได้ และความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดงาน อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

แนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา

จากการวิเคราะห์บริบท ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา ตลอดจนความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน และความสอดคล้องกับตลาดงานในศตวรรษที่ ๒๑ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาโดยมุ่งเน้น การบริหารจัดการเชิงระบบ (Systematic Management) ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School-Based Management) และใช้ข้อมูลเป็นฐานในการตัดสินใจ (Data-Driven Management) โดยบูรณาการทรัพยากร บุคลากร แหล่งเรียนรู้ และภาคีเครือข่ายให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

แนวทางสำคัญมิได้มุ่งแก้ไขปัญหาในลักษณะกิจกรรมเฉพาะราย แต่เน้นการสร้าง “ระบบและกลไกการบริหาร” ที่สามารถเชื่อมโยงการกำหนดนโยบาย การพัฒนาบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์จริง การสร้างเครือข่าย การสร้างโอกาสทางอาชีพ และการติดตามประเมินผลเข้าด้วยกัน โดยใช้ธุรกิจกาแฟของสถานศึกษาเป็นฐานการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง (Authentic Learning Context) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑. กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนสู่ทักษะอาชีพและตลาดงาน

ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาให้มุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สามารถสร้างโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบศักยภาพ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง พร้อมทั้งได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต Soft Skills ทักษะดิจิทัล และสมรรถนะผู้ประกอบการอย่างเหมาะสมกับวัย โดยกำหนดเป้าหมายปลายทางให้ผู้เรียนมีความสามารถในการนำความรู้และประสบการณ์ไปสร้างผลงาน สร้างคุณค่า และสร้างโอกาสในการมีรายได้ ตลอดจนมีความพร้อมต่อการศึกษาต่อและการเข้าสู่ตลาดงาน

การกำหนดเป้าหมายดังกล่าวนำไปบูรณาการกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี หลักสูตรสถานศึกษา และโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนมิใช่กิจกรรมที่แยกส่วน แต่เป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

๒. พัฒนาระบบบริหารโดยใช้ฐานข้อมูลและความต้องการจำเป็นของผู้เรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทั้งด้าน ความสนใจ ความถนัด ศักยภาพ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ความต้องการด้านการศึกษาต่อ และความสนใจด้าน อาชีพ รวมทั้งวิเคราะห์บริบทของชุมชน สภาพเศรษฐกิจ และแนวโน้มของตลาดงาน เพื่อนำมาใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

ข้อมูลดังกล่าวถูกนำเข้าสู่กระบวนการวางแผนและตัดสินใจของสถานศึกษา เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาบุคลากร การจัดกิจกรรม และการสร้างเครือข่ายมีความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน อันเป็นการเปลี่ยนจากการบริหารจัดการแบบมุ่งกิจกรรมไปสู่ การบริหารที่มุ่งผลลัพธ์ของผู้เรียน (Outcome - Based Management)

๓. ยกระดับธุรกิจกาแฟของสถานศึกษาเป็นฐานการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ธุรกิจกาแฟของสถานศึกษาเป็น แหล่งเรียนรู้และพื้นที่ปฏิบัติจริง (Learning and Practice Space) สำหรับพัฒนาผู้เรียน โดยออกแบบระบบการดำเนินงานให้ผู้เรียนมีโอกาส เรียนรู้กระบวนการทำงานที่หลากหลายตามศักยภาพและความสนใจ เช่น การจัดเตรียมวัตถุดิบ การผลิตและบริการ การควบคุมคุณภาพ การคำนวณต้นทุนและกำไร การจัดการสินค้า การสื่อสารกับลูกค้า การประชาสัมพันธ์ การตลาด การออกแบบสื่อดิจิทัล และการทำงานเป็นทีม

การดำเนินงานดังกล่าวมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่าน การลงมือปฏิบัติจริง (Learning by Doing) และสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้จากห้องเรียนกับสถานการณ์จริง โดยมีครูและบุคลากรทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ขณะที่ผู้บริหารทำหน้าที่กำหนดระบบ สนับสนุนทรัพยากร กำกับติดตาม และ สร้างเงื่อนไขให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

๔. พัฒนาครูและบุคลากรให้สามารถขับเคลื่อนการเรียนรู้จากฐานอาชีพ

ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรพัฒนาศักยภาพในการออกแบบการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับ สถานการณ์จริง โดยใช้กระบวนการ PLC, Coaching และ Mentoring เป็นกลไกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วม วิเคราะห์ปัญหา ออกแบบกิจกรรม ทดลองใช้ สะท้อนผล และปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ครูได้รับการส่งเสริมให้เปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็น ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) โดยเน้นการตั้งคำถาม การให้คำปรึกษา การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและลง

มือปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งนี้ ผู้บริหารทำหน้าที่สร้างระบบสนับสนุนและเงื่อนไขที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากร

๕. พัฒนาทักษะผู้เรียนแบบบูรณาการตามกรอบทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑

ผู้บริหารกำหนดกรอบการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะอย่างบูรณาการ โดยใช้การปฏิบัติงานจากฐานธุรกิจกาแฟเป็นบริบทในการพัฒนา ได้แก่

- ทักษะอาชีพ เช่น การผลิต การบริการ การบริหารต้นทุน การตลาด และการจัดการธุรกิจ
- ทักษะชีวิต เช่น ความรับผิดชอบ วินัย การบริหารเวลา การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา
- Soft Skills เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การบริการ การปรับตัว และภาวะผู้นำ
- ทักษะดิจิทัล เช่น การสร้างสื่อ การประชาสัมพันธ์ การตลาดออนไลน์ และการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม
- ทักษะการคิด เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงระบบ และการแก้ปัญหา
- สมรรถนะผู้ประกอบการ เช่น การมองเห็นโอกาส การวางแผน การบริหารทรัพยากร การบริหารความเสี่ยง และการสร้างคุณค่า

การพัฒนาดังกล่าวนั้นให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการทักษะหลายด้านเข้าด้วยกันและนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง มากกว่าการประเมินความรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว

๖. สร้างระบบการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการสร้างรายได้และตลาดงาน

ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการสร้างคุณค่าจากความรู้และทักษะของตนเอง ตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค การออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการ การกำหนดราคา การบริหารต้นทุน การประชาสัมพันธ์ การสร้างแบรนด์ และการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โดยนำผลจากการปฏิบัติงานจริงมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาทักษะของผู้เรียน

กระบวนการดังกล่าวมุ่งสร้างแนวคิด Learn to Earn ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีได้มุ่งเน้นเพียงจำนวนเงินที่ผู้เรียนได้รับ แต่ให้ความสำคัญกับการสร้าง ความสามารถในการสร้างคุณค่าและโอกาสทางเศรษฐกิจจากทักษะของตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเตรียมความพร้อมสู่ตลาดงานและการประกอบอาชีพในอนาคต

๗. สร้างภาคีเครือข่ายและระบบนิเวศการเรียนรู้ทางอาชีพ

ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้ แหล่งเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญ วัสดุ อุปกรณ์ ประสบการณ์ และช่องทางในการต่อยอดทักษะของผู้เรียน

การสร้างเครือข่ายมุ่งพัฒนา ระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลและสถานการณ์จริงนอกเหนือจากห้องเรียน รวมทั้งสร้างช่องทางให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและตลาดงานที่หลากหลาย อันจะช่วยลดช่องว่างระหว่างการศึกษาและโลกการทำงาน

๘. พัฒนาระบบการวัด ประเมินผล และติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาระบบการประเมินที่เน้นสมรรถนะและผลลัพธ์ของผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การประเมินจากการปฏิบัติจริง การสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินทักษะ การประเมินผลงาน แฟ้มสะสมงาน การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน และข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนพัฒนาการของผู้เรียนอย่างรอบด้าน

นอกจากนี้ มีการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการพัฒนา วิเคราะห์ความก้าวหน้ารายบุคคล และนำผลการประเมินเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงการบริหารและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้การประเมินมิได้เป็นเพียงเครื่องมือในการตัดสินผล แต่เป็น กลไกการพัฒนา (Assessment for Development) ที่ช่วยให้ผู้บริหาร ครู และผู้เรียนสามารถร่วมกันกำหนดแนวทางพัฒนาที่เหมาะสม

๙. ขับเคลื่อนด้วยวงจรคุณภาพและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินงานทั้งหมดขับเคลื่อนภายใต้แนวคิด PDCA โดยผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้มีการวางแผนจากข้อมูลและความต้องการจำเป็น (Plan) ดำเนินงานตามระบบและบทบาทที่กำหนด (Do) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลจากข้อมูลเชิงประจักษ์ (Check) และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุง พัฒนา และยกระดับระบบบริหารจัดการ (Act) ควบคู่กับการใช้ PLC, Coaching และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทั้งระดับผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้เรียน และชุมชน อันนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นคุณภาพ การใช้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา และการสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

๑๐. การพัฒนา NEXORA MODEL ในฐานะกลไกการบริหารจัดการสถานศึกษา

จากแนวทางดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงสังเคราะห์เป็น NEXORA MODEL เพื่อใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การเปลี่ยน “ธุรกิจกาแฟของสถานศึกษา” จากกิจกรรมหรือแหล่งฝึกอาชีพ ให้เป็นกลไกเชิงระบบในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

NEXORA MODEL มุ่งเชื่อมโยงการบริหารจัดการสถานศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากร การจัดทำสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ การสร้างประสบการณ์จริง การสร้างโอกาสทางอาชีพ การพัฒนาความพร้อมของผู้เรียน และการประเมินผลเข้าด้วยกัน โดยใช้ผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา

ผลที่คาดหวังคือ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน มี ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ Soft Skills และสมรรถนะผู้ประกอบการ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต

สร้างผลงาน สร้างคุณค่า และสร้างโอกาสในการมีรายได้ ตลอดจนมีความพร้อมในการศึกษาต่อและเข้าสู่ตลาดงาน อย่างมีคุณภาพ ขณะเดียวกัน สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการที่สามารถใช้ทรัพยากรและบริบทของตนเองเป็น ฐานในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วม และยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป NEXORA MODEL มิใช่เพียงรูปแบบการจัดกิจกรรมกาแฟสำหรับผู้เรียน แต่เป็นนวัตกรรม การบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบที่ใช้ “ธุรกิจกาแฟ” เป็นกลไกเชื่อมโยงการบริหารจัดการกับการพัฒนา สมรรถนะผู้เรียน และเชื่อมโยงสถานศึกษากับโลกอาชีพและตลาดงาน โดยมุ่งเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ให้ เป็นทักษะ เปลี่ยนทักษะให้เป็นสมรรถนะ และเปลี่ยนสมรรถนะให้เป็นโอกาสในการสร้างคุณค่า รายได้ และความ พร้อมสำหรับอนาคตของผู้เรียน

หลักการ ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบนวัตกรรม

การพัฒนา NEXORA MODEL : นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบโดยใช้ฐานธุรกิจกาแฟ เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการของผู้เรียน สู่การ สร้างรายได้และความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดงาน ได้สังเคราะห์ขึ้นจากหลักการ ทฤษฎี แนวคิด และผลการ ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษาในฐานะกลไกหลักในการสร้างระบบนิเวศการ เรียนรู้ที่เชื่อมโยงสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ชุมชน ภาครัฐเครือข่าย และโลกการทำงานเข้าด้วยกัน

แนวคิดสำคัญของ NEXORA MODEL คือ “การเปลี่ยนบริบทจริงของสถานศึกษาให้เป็นกลไกการพัฒนา สมรรถนะผู้เรียน” โดยใช้ธุรกิจกาแฟเป็นฐานการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง มิได้มุ่งให้ผู้เรียนเพียงมีทักษะการชง กาแฟ แต่ใช้กระบวนการดำเนินธุรกิจเป็นพื้นที่ในการฝึกคิด วางแผน ลงมือปฏิบัติ สื่อสาร ทำงานเป็นทีม แก้ปัญหา บริหารทรัพยากร คำนวณต้นทุน สร้างคุณค่า ใช้เทคโนโลยี และเรียนรู้จากผลการปฏิบัติงานจริง อัน นำไปสู่การพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต Soft Skills ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการ

๑. หลักการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบ (System Approach)

NEXORA MODEL ยึดหลักการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบ โดยมองสถานศึกษาเป็นระบบที่ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ซึ่งแต่ละ องค์ประกอบมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อกันอย่างเป็นพลวัต

ในบริบทของนวัตกรรม ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ วัสดุทัศนและนโยบายของผู้บริหาร บุคลากร นักเรียน ทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ ธุรกิจกาแฟ ข้อมูลสารสนเทศ และภาครัฐเครือข่าย กระบวนการ ได้แก่ การวิเคราะห์ความ ต้องการ การบริหารจัดการ การพัฒนาครู การจัดประสบการณ์จริง การนิเทศติดตาม และการประเมินผล ผลผลิต ได้แก่ ผู้เรียนที่มีทักษะและสมรรถนะเพิ่มขึ้น ขณะที่ผลลัพธ์ ได้แก่ ความสามารถในการนำทักษะไปใช้ในชีวิตจริง การสร้างผลงาน การสร้างรายได้ และความพร้อมเข้าสู่ตลาดงาน

หลักการดังกล่าวทำให้การพัฒนานวัตกรรมไม่มุ่งเน้นกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง แต่ให้ความสำคัญกับ ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบทั้งระบบ และการนำข้อมูลย้อนกลับมาใช้ในการปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น ธุรกิจกาแฟจึงไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นเพียง “กิจกรรมฝึกอาชีพ” แต่ถูกวางตำแหน่งให้เป็น กลไกกลางของระบบ (System Mechanism) ที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการกับการพัฒนาผู้เรียนและโลกอาชีพ

๒. แนวคิดภาวะผู้นำทางการศึกษาและภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง

NEXORA MODEL ให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Leader) และผู้นำทางการศึกษา ซึ่งมีได้จำกัดบทบาทอยู่ที่การบริหารงานประจำ แต่ต้องสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ สร้างทิศทางร่วม ระดมทรัพยากร สร้างวัฒนธรรมองค์กร ส่งเสริมการพัฒนาครู และสร้างเงื่อนไขให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

งานวิจัยเชิงสังเคราะห์ด้านภาวะผู้นำทางการศึกษาพบว่า แนวปฏิบัติของผู้นำสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ของผู้เรียน โดยเฉพาะการกำหนดทิศทาง การสร้างเงื่อนไขทางองค์กร การส่งเสริมการเรียนรู้ของครู และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน

ดังนั้น NEXORA MODEL จึงกำหนดให้ผู้บริหารเป็น “ผู้ออกแบบระบบ” (System Designer) มากกว่าการเป็นผู้ควบคุมกิจกรรม กล่าวคือ ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย สร้างระบบสนับสนุน มอบหมายบทบาท พัฒนาบุคลากร จัดสรรทรัพยากร สร้างเครือข่าย และกำกับติดตาม เพื่อให้ครูและผู้เรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. แนวคิดการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School-Based Management)

นวัตกรรมยึดหลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและพัฒนาระบบ

แนวคิดดังกล่าวทำให้การดำเนินงานของธุรกิจกาแฟไม่เป็นภาระของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็น ความรับผิดชอบร่วมของระบบสถานศึกษา มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ การใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและบริบทจริง

หลักการนี้มีความสำคัญต่อ NEXORA MODEL เนื่องจากการพัฒนาทักษะอาชีพและสมรรถนะผู้ประกอบการของผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย มิใช่ผลจากการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

๔. ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory)

แนวคิดสำคัญของ NEXORA MODEL คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริง สะท้อนคิด สร้างความเข้าใจเชิงแนวคิด และนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องโดยตรงกับการใช้ธุรกิจกาแฟเป็นฐานการเรียนรู้ เพราะผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้เรื่องธุรกิจจากตำราเพียงอย่างเดียว แต่ได้ปฏิบัติจริง เช่น รับผิดชอบงานบริการ คำนวณต้นทุน จัดการวัตถุดิบ สื่อสารกับลูกค้า แก้ปัญหาเฉพาะหน้า และนำผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการทำงาน

งานทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการศึกษาเพื่อการเป็นผู้ประกอบการพบว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาทักษะและสมรรถนะด้านการเป็นผู้ประกอบการ และช่วยส่งเสริมความตั้งใจและการเรียนรู้เชิงผู้ประกอบการของผู้เรียน

ดังนั้น NEXORA MODEL จึงใช้หลักการ “เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง → สะท้อนผล → ปรับปรุง → ทดลองใหม่ → เกิดสมรรถนะ” เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน

๕. แนวคิด Constructivism และ Constructionism

NEXORA MODEL ประยุกต์ใช้แนวคิด Constructivism ซึ่งมองว่าผู้เรียนสร้างความรู้และความเข้าใจขึ้นจากประสบการณ์ของตนเอง มากกว่าการรับความรู้จากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว และประยุกต์ร่วมกับแนวคิด Constructionism ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ผ่านการสร้างชิ้นงานหรือผลงานที่เป็นรูปธรรม

บริบทของธุรกิจกาแฟเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างผลงานจริง เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การออกแบบเมนู การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การจัดทำบัญชีต้นทุน การพัฒนาแนวทางบริการ และการสร้างสื่อการตลาดดิจิทัล

การมี “ผลงานจริง” ทำให้การเรียนรู้สามารถตรวจสอบและประเมินได้จากหลักฐานเชิงประจักษ์ ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ ผลงาน สื่อ รายได้ ต้นทุน ความพึงพอใจของลูกค้า หรือพัฒนาการของผู้เรียน

๖. แนวคิด Active Learning และ Learning by Doing

NEXORA MODEL ยึดหลักการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ผ่านการคิด การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง

ธุรกิจกาแฟจึงทำหน้าที่เป็น สนามปฏิบัติการทางการศึกษา (Educational Practice Field) ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านงานจริงและความรับผิดชอบจริง โดยครูทำหน้าที่เป็น Facilitator และผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบระบบและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

แนวทางนี้สอดคล้องกับผลการทบทวนอย่างเป็นระบบด้านการศึกษาเพื่อการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งพบหลักฐานสนับสนุนแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและประสบการณ์จริงว่าให้ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ผู้ประกอบการที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดเพียงอย่างเดียว

๗. แนวคิดการศึกษาเพื่อการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education)

NEXORA MODEL ไม่ได้มุ่งสร้างผู้เรียนให้เป็นเพียงผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องการพัฒนา “วิธีคิดแบบผู้ประกอบการ” (Entrepreneurial Mindset) ได้แก่ การมองเห็นโอกาส การคิดสร้างสรรค์ การริเริ่ม การกล้าตัดสินใจ การบริหารทรัพยากร การแก้ปัญหา การยอมรับความเสี่ยงอย่างเหมาะสม และการสร้างคุณค่าให้แก่ผู้ใช้บริการ

การทบทวนงานวิจัยด้านการศึกษาเพื่อการเป็นผู้ประกอบการพบว่าแนวทางการเรียนรู้เชิงปฏิบัติและประสบการณ์มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะผู้ประกอบการ ขณะทำงานทบทวนล่าสุดยังชี้ให้เห็นความสำคัญของสมรรถนะ เช่น self - efficacy ความคิดสร้างสรรค์ การยอมรับความเสี่ยง และนวัตกรรม

ดังนั้น ธุรกิจกาแฟจึงถูกใช้เป็น “บริบทธุรกิจจริง” ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดแบบผู้ประกอบการ ตั้งแต่ การค้นหาความต้องการ → การมองเห็นโอกาส → การออกแบบคุณค่า → การลงมือทำ → การประเมินผล → การปรับปรุงและต่อยอด

๘. แนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และ Future Skills

การพัฒนาผู้เรียนใน NEXORA MODEL มุ่งให้เกิดทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งในชีวิต การศึกษาต่อ และโลกการทำงาน โดยเน้นการพัฒนาทักษะสำคัญ ได้แก่

๑. การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา
๒. การสื่อสาร
๓. การทำงานร่วมกัน
๔. ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
๕. ความฉลาดรู้ดิจิทัล
๖. การปรับตัวและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
๗. ความรับผิดชอบและวินัยในการทำงาน
๘. ทักษะการประกอบอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ

การใช้ธุรกิจกาแฟเป็นบริบทช่วยให้ทักษะเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นในลักษณะนามธรรม แต่เกิดจากสถานการณ์จริง เช่น การรับมือกับลูกค้า การแก้ปัญหาค่าสั่งซื้อ การทำงานเป็นทีม การบริหารเวลา การใช้สื่อดิจิทัล และการวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้

๙. แนวคิด Learn to Earn และการเชื่อมโยงการศึกษากับโลกการทำงาน

NEXORA MODEL ประยุกต์แนวคิด Learn to Earn โดยมุ่งให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่าง “สิ่งที่เรียนรู้” กับ “คุณค่าที่สามารถนำไปใช้จริง” และ “โอกาสในการสร้างรายได้”

สาระสำคัญมิใช่การมุ่งให้ผู้เรียนหารายได้ในระยะสั้นเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการสร้างความสามารถในการเปลี่ยนความรู้และทักษะให้เป็นคุณค่าและโอกาสทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับโลกการทำงาน

ดังนั้น ผลลัพธ์ของนวัตกรรมจึงควรพิจารณาทั้งด้านพัฒนาการของทักษะและสมรรถนะ และด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง เช่น ผลงาน คุณภาพการบริการ ความสามารถในการบริหารต้นทุน รายได้ ประสิทธิภาพการทำงาน และความพร้อมในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ

๑๐. แนวคิดการบริหารโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน (Data - Driven Management)

การบริหาร NEXORA MODEL ใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจ โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด และพัฒนาการของผู้เรียน รวมถึงข้อมูลการดำเนินงานของธุรกิจกาแฟ เช่น ต้นทุน ยอดขาย ความต้องการของผู้บริโภค คุณภาพการบริการ และข้อเสนอแนะจากผู้ใช้บริการ

ข้อมูลดังกล่าวถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมาย วางแผนการพัฒนา ติดตามผล และปรับปรุงการดำเนินงาน ทำให้การบริหารจัดการมีลักษณะเป็น Evidence-Based Management และสามารถแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ของผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจน

๑๑. แนวคิดการบริหารคุณภาพตามวงจร PDCA

NEXORA MODEL ใช้ PDCA เป็นกลไกกำกับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

P – Plan : วิเคราะห์บริบท ความต้องการจำเป็น กำหนดเป้าหมาย และวางแผนการพัฒนา

D – Do : ขับเคลื่อนระบบโดยใช้ธุรกิจกาแฟเป็นฐานการเรียนรู้และประสบการณ์จริง

C – Check : ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลจากข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์

A – Act : นำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนา และยกระดับระบบ

การใช้ PDCA ทำให้ NEXORA MODEL มีลักษณะเป็น ระบบพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement System) มิใช่การดำเนินโครงการแบบครั้งเดียวแล้วสิ้นสุด

๑๒. กรอบสังเคราะห์หลักการ ทฤษฎี และแนวคิดสู่ NEXORA MODEL

จากการสังเคราะห์หลักการ ทฤษฎี และแนวคิดดังกล่าว สามารถกำหนดความสัมพันธ์เชิงแนวคิดของ NEXORA MODEL ได้ดังนี้

ภาวะผู้นำทางการศึกษา → การบริหารเชิงระบบ + School - Based Management → Data-Driven Management + PDCA → ธุรกิจกาแฟเป็นฐานการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง → Experiential Learning + Active Learning + Constructivism/Constructionism → การพัฒนาทักษะอาชีพ + ทักษะชีวิต + Soft Skills + ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ → Entrepreneurial Mindset + Entrepreneurial Competencies → ผลงานจริง + ประสบการณ์จริง + รายได้/คุณค่าจริง → ความพร้อมสู่ตลาดงานและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

กล่าวได้ว่า NEXORA MODEL เป็นการ บูรณาการศาสตร์การบริหารการศึกษาเข้ากับศาสตร์การเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะอาชีพ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ออกแบบและขับเคลื่อนระบบ ใช้ธุรกิจกาแฟเป็นฐาน ของประสบการณ์จริง ใช้ครูและบุคลากรเป็นกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ และใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของผลลัพธ์การ พัฒนา

จุดสำคัญของการสังเคราะห์นี้ คือ ไม่ได้มุ่งสร้างผู้เรียนให้ “ชงกาแฟเป็น” แต่ใช้ “ธุรกิจกาแฟ” เป็นบริบท ในการสร้างคนให้ “คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สื่อสารเป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็น สร้างคุณค่าเป็น และสามารถเปลี่ยนทักษะของตนเองเป็นโอกาสทางอาชีพได้” ซึ่งเป็นแก่นสำคัญของ NEXORA MODEL

๑๓. งานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดของนวัตกรรม

ผลการศึกษาทบทวนอย่างเป็นระบบของ Motta และ Galina (๒๐๒๓) ซึ่งศึกษางานวิจัย ๓๓ เรื่อง เกี่ยวกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการศึกษาเพื่อการเป็นผู้ประกอบการ พบว่าแนวทางการเรียนรู้จาก ประสบการณ์มีส่วนช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะด้านการเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงสนับสนุนความ ตั้งใจเชิงผู้ประกอบการของผู้เรียน

Carpenter และ Wilson (๒๐๒๒) จากการทบทวนงานวิจัยอย่างเป็นระบบ พบหลักฐานจากงานวิจัย คุณภาพสูงที่สนับสนุนประสิทธิผลของโปรแกรมการศึกษาเพื่อการเป็นผู้ประกอบการที่ใช้ประสบการณ์และการ ปฏิบัติจริง และระบุว่าแนวทางที่เน้นการปฏิบัติช่วยให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านผู้ประกอบการมีแนวโน้มที่ดีขึ้น

นอกจากนี้ งานทบทวนอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการเป็นผู้ประกอบการในช่วงหลายทศวรรษ ที่ผ่านมามีแนวโน้มว่า งานวิจัยในสาขานี้ให้ความสนใจเพิ่มขึ้นกับ entrepreneurial learning, entrepreneurial mindset, skills, opportunity recognition และ employability รวมถึงแนวทาง experiential และ problem-based learning ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของ NEXORA MODEL ที่เชื่อมการเรียนรู้ กับการสร้างสมรรถนะและความพร้อมในการทำงาน

ในมิติของการบริหารสถานศึกษา งานสังเคราะห์งานวิจัยด้านภาวะผู้นำทางการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ปฏิบัติของผู้นำสถานศึกษากับผลลัพธ์ของผู้เรียน โดยเฉพาะบทบาทด้านการกำหนดทิศทาง การพัฒนาระบบและเงื่อนไขขององค์กร และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ขณะที่งานเมตาอะนาไลซิสที่เผยแพร่ในปี ๒๐๒๕ พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และชี้ให้เห็นความสำคัญของกลไกที่เชื่อมโยงการบริหารกับผลลัพธ์ของผู้เรียน

ดังนั้น หลักฐานจากงานวิจัยจึงสนับสนุนสมมติฐานเชิงแนวคิดของ NEXORA MODEL ว่า การบริหารสถานศึกษาที่สร้างเงื่อนไขให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และเชื่อมโยงการเรียนรู้กับบริบทอาชีพ สามารถเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนได้ โดยเฉพาะเมื่อมีระบบสนับสนุน การติดตาม ประเมินผล และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดในการพัฒนา

การพัฒนา NEXORA MODEL : นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบโดยใช้ฐานธุรกิจกาแฟ เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการของผู้เรียนสู่การสร้างรายได้และความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดงาน ผู้พัฒนาได้กำหนดกรอบแนวคิดโดยยึดหลักการสำคัญว่า “การพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมสำหรับโลกแห่งการทำงาน จำเป็นต้องเชื่อมโยงการบริหารจัดการสถานศึกษาเข้ากับการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง”

กรอบแนวคิดดังกล่าวพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์ ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) แนวคิดการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School - Based Management) การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project - Based Learning) แนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ แนวคิดการศึกษาเพื่อการประกอบการ (Entrepreneurship Education) แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และวงจรคุณภาพ PDCA แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

๑. หลักคิดพื้นฐานของกรอบแนวคิด ผู้พัฒนากำหนดหลักคิดสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่

ประการที่ ๑ การบริหารต้องเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ การบริหารสถานศึกษาไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะการบริหารงาน ๔ ด้าน แต่ต้องสามารถสร้างระบบและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ดังนั้น การบริหารจึงถูกออกแบบให้ทำหน้าที่เป็น “กลไกสนับสนุนการเรียนรู้”

ประการที่ ๒ การเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ผู้เรียนควรได้รับโอกาสในการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง การใช้ธุรกิจกาแฟเป็นฐานจึงทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง มีภาระงานจริง มีลูกค้าจริง มีต้นทุนจริง มีรายรับ-รายจ่ายจริง และมีปัญหาที่ต้องตัดสินใจและแก้ไขจริง

ประการที่ ๓ ทักษะต้องพัฒนาแบบบูรณาการ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการมิได้แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด แต่สามารถพัฒนาไปพร้อมกันผ่านภารกิจและประสบการณ์เดียวกัน

ประการที่ ๔ นวัตกรรมต้องสร้างคุณค่าและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลลัพธ์ของนวัตกรรมต้องมากกว่าการจัดกิจกรรม กล่าวคือ ต้องเกิดคุณค่าต่อผู้เรียน สถานศึกษา และชุมชน และต้องมีระบบติดตาม ประเมินผล และนำข้อมูลกลับมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

๒. โครงสร้างกรอบแนวคิดการพัฒนา

ผู้พัฒนาออกแบบกรอบแนวคิดในลักษณะ Input - Process - Output - Outcome - Impact (IPOOI) โดยมี “ธรรมาภิบาล” เป็นฐานปฏิบัติการ และใช้ NEXORA MODEL เป็นกลไกในการขับเคลื่อน ดังนี้

๒.๑ ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

๑. บริบทและความต้องการของสถานศึกษา

- บริบททางสังคม เศรษฐกิจ และอาชีพของชุมชน
- ความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียน
- ศักยภาพและทรัพยากรของสถานศึกษา
- ความต้องการด้านทักษะอาชีพและการมีงานทำ

๒. บุคลากรและภาคีเครือข่าย

- ผู้บริหารสถานศึกษา
- ครูและบุคลากรทางการศึกษา
- นักเรียน
- ผู้ปกครอง
- ชุมชน
- ผู้ประกอบการและแหล่งเรียนรู้ภายนอก

๓. ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

- พื้นที่ธรรมาภิบาล
- วัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบ
- เทคโนโลยีดิจิทัล
- งบประมาณ
- แหล่งเรียนรู้และเครือข่าย

ปัจจัยนำเข้าทั้งหมดถูกนำมาวิเคราะห์และจัดระบบให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน

๓. กระบวนการพัฒนา (Process)

กระบวนการสำคัญของนวัตกรรมคือ NEXORA MODEL ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกกลางในการแปลงทรัพยากรและบริบทของสถานศึกษาให้กลายเป็นกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาสมรรถนะ

N - Needs & Navigation : วิเคราะห์ความต้องการและกำหนดทิศทาง

E – Empowerment : การเสริมพลังและสร้างศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วม

X – eXperiential Learning : เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง

O – Opportunity Creation : การสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ อาชีพ และรายได้

R – Readiness : พัฒนาความพร้อมสู่โลกอาชีพ

A – Achievement & Advancement : การประเมินผล สะท้อนผล และยกระดับคุณภาพ

N - Needs & Navigation : วิเคราะห์ความต้องการและกำหนดทิศทาง

สถานศึกษาดำเนินการวิเคราะห์บริบทเชิงระบบ โดยพิจารณาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ความพร้อมของบุคลากร ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ตลอดจนบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และแนวโน้มของโลกอาชีพ เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาสอดคล้องกับสภาพจริงและสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและตลาดแรงงานได้อย่างเหมาะสม

จากการวิเคราะห์ดังกล่าว สถานศึกษานำ บริบทด้านกาแฟและศักยภาพของชุมชน มาพัฒนาเป็นฐานการเรียนรู้และฐานธุรกิจของสถานศึกษา โดยกำหนด “ธุรกิจกาแฟ” เป็นพื้นที่บูรณาการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง (Authentic Learning) ซึ่งผู้เรียนได้เรียนรู้ตั้งแต่กระบวนการวางแผน การจัดหาวัตถุดิบ การคำนวณต้นทุน และกำหนดราคา การผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การบริการลูกค้า การตลาด การประชาสัมพันธ์ การบริหารรายรับ-รายจ่าย ตลอดจนการประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

กระบวนการดังกล่าวนำไปสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบ โดยเชื่อมโยง ปัจจัยนำเข้า (Input) – กระบวนการ (Process) – ผลผลิต (Output) – ผลลัพธ์ (Outcome) เข้าด้วยกัน กล่าวคือ สถานศึกษานำ ทรัพยากร บุคลากร องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และบริบททางเศรษฐกิจของชุมชนมาออกแบบเป็นระบบการเรียนรู้ผ่านธุรกิจกาแฟ แล้วบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือทำและสามารถเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนกับการประกอบอาชีพจริง

ในมิติของ การพัฒนาทักษะอาชีพ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินธุรกิจตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ส่งเสริมความรู้และทักษะด้านการผลิต การบริการ การตลาด การบัญชีเบื้องต้น และการบริหารจัดการ ขณะเดียวกัน การทำงานร่วมกันในสถานการณ์จริงช่วยพัฒนา ทักษะชีวิต เช่น ความรับผิดชอบ ความมีวินัย การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การทำงานเป็นทีม และการสื่อสารกับผู้อื่น

นอกจากนี้ ลักษณะการเรียนรู้ผ่านธุรกิจกาแฟยังเอื้อต่อการพัฒนา ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนพัฒนา สมรรถนะผู้ประกอบการ ผ่านการฝึกคิดเชิงธุรกิจ การมองเห็นโอกาส การวางแผน การบริหารความเสี่ยง การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ และการใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

ผลจากการกำหนดทิศทางในชั้น Needs & Navigation จึงมิได้มุ่งเพียงให้โรงเรียนมี “ร้านกาแฟ” เป็น แหล่งสร้างรายได้ แต่เป็นการใช้ธุรกิจกาแฟเป็น กลไกกลางของระบบบริหารจัดการและระบบการเรียนรู้ของ สถานศึกษา ที่เชื่อมโยงการบริหาร วิชาการ บุคลากร งบประมาณ การมีส่วนร่วมของชุมชน และการจัดการเรียนรู้ เข้าด้วยกัน โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นำไปสู่การสร้างรายได้จากการปฏิบัติงานจริง ควบคู่กับการพัฒนา สมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต อันเป็นการสร้าง “เรียนรู้จากงานจริง สร้างทักษะจากประสบการณ์ และต่อยอดสู่รายได้และความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดงาน” อย่างเป็นรูปธรรม

E – Empowerment : การเสริมพลังและสร้างศักยภาพเพื่อการมีส่วนร่วม

สถานศึกษาดำเนินการเสริมพลัง (Empowerment) แก่ผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และภาคี เครือข่าย โดยมุ่งพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ แรงจูงใจ และความสามารถในการปฏิบัติงานจริง ตลอดจนสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ (Sense of Ownership) ต่อการพัฒนาธุรกิจกาแฟของสถานศึกษา ทั้งนี้ มิได้มุ่งให้ธุรกิจกาแฟเป็นเพียงกิจกรรมเสริมรายได้ แต่กำหนดให้เป็น ฐานการเรียนรู้เชิงบูรณาการและกลไกสำคัญ ของการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบ ที่เชื่อมโยงการบริหาร วิชาการ บุคลากร งบประมาณ การมีส่วนร่วม ของชุมชน และการพัฒนาผู้เรียนเข้าด้วยกัน

ในระดับผู้เรียน สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทตั้งแต่การวางแผน การสำรวจความต้องการของลูกค้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การคัดเลือกวัตถุดิบ การชงและบริการกาแฟ การ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ การตลาดดิจิทัล การคิดต้นทุน-กำไร การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ตลอดจนการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงาน โดยใช้สถานการณ์จริงเป็นฐานในการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้ พัฒนา ทักษะอาชีพ จากการลงมือปฏิบัติจริง ควบคู่กับ ทักษะชีวิต เช่น ความรับผิดชอบ การทำงานเป็นทีม การ สื่อสาร การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

ในด้านทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ กระบวนการดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้การคิดวิเคราะห์และการคิด สร้างสรรค์ในการพัฒนาสินค้าและบริการ ใช้การสื่อสารและการทำงานร่วมกันในการปฏิบัติงาน และใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์และบริหารจัดการธุรกิจ อันนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญที่สอดคล้องกับบริบท ของโลกการทำงานและการประกอบอาชีพในอนาคต

สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาส่งเสริมให้ทำหน้าที่เป็น ผู้อำนวยความสะดวกและโค้ช (Facilitator & Coach) มากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงฝ่ายเดียว โดยร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

แบบ Active Learning และ Project-Based Learning เชื่อมโยงองค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เข้ากับสถานการณ์จริงของธุรกิจกาแฟ รวมทั้งใช้กระบวนการ PLC การนิเทศภายใน และการสะท้อนผลจากการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างผู้เรียนและความต้องการของตลาดงาน

ในส่วนของภาคีเครือข่าย สถานศึกษาร่วมกันมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเปิดพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา ถ่ายทอดประสบการณ์ สนับสนุนทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านธุรกิจ ตลอดจนร่วมสะท้อนผลและประเมินคุณภาพของการดำเนินงาน ส่งผลให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง

กลไกการเสริมพลังดังกล่าวจึงนำไปสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบ โดยเชื่อมโยง “คน-กระบวนการ-ทรัพยากร-การเรียนรู้-ผลลัพธ์” เข้าด้วยกัน กล่าวคือ สถานศึกษานำทรัพยากรและบริบทที่มีอยู่มาใช้เป็นฐานในการออกแบบระบบการเรียนรู้ กำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ใช้ธุรกิจกาแฟเป็นพื้นที่ปฏิบัติจริง และนำผลจากการดำเนินงานกลับมาใช้ในการวางแผน ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องตามวงจร PDCA

ผลลัพธ์สำคัญคือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สามารถเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนกับการปฏิบัติงานจริง มีทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต และทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ พร้อมทั้งพัฒนา สมรรถนะผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Competency) ได้แก่ การมองเห็นโอกาส การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การบริหารจัดการทรัพยากร การคำนวณต้นทุนและผลตอบแทน การบริหารความเสี่ยง การสื่อสารกับลูกค้า และการสร้างคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์และบริการ

นอกจากนี้ รายได้ที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจกาแฟสามารถนำกลับมาใช้เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ทำให้เกิด วงจรการเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Learning and Development Cycle) กล่าวคือ “เรียนรู้จากธุรกิจ → ลงมือปฏิบัติจริง → สร้างผลิตภัณฑ์และบริการ → สร้างรายได้ → นำผลลัพธ์กลับมาพัฒนาการเรียนรู้และสถานศึกษา” ส่งผลให้ธุรกิจกาแฟทำหน้าที่เป็นทั้งห้องเรียนมีชีวิต (Living Classroom) แหล่งฝึกประสบการณ์อาชีพ และกลไกสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมของสถานศึกษา

ดังนั้น E – Empowerment จึงเป็นกลไกที่เปลี่ยนผู้เกี่ยวข้องจาก “ผู้รับนโยบายหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม” ไปสู่ “ผู้ร่วมคิด ผู้ร่วมทำ และผู้ร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์” ทำให้ NEXORA MODEL สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้ฐานธุรกิจกาแฟได้อย่างเป็นระบบ และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งด้านการมีงานทำ การประกอบอาชีพ การเป็นผู้ประกอบการ และการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ ๒๑

X – eXperiential Learning : เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง

X – eXperiential Learning เป็นกลไกสำคัญของ NEXORA MODEL ที่มุ่งเปลี่ยนสถานศึกษาให้เป็น “พื้นที่แห่งการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง” โดยใช้ ธุรกิจกาแฟเป็นฐานการเรียนรู้ (Coffee Business-Based Learning) เชื่อมโยงการบริหารจัดการสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้เรียนเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารกำหนดทิศทางและวางระบบสนับสนุนให้ธุรกิจกาแฟของสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้จริงที่ผู้เรียนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการและวางแผนธุรกิจ การจัดหาวัตถุดิบ การผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การกำหนดราคา การบริหารต้นทุน การจัดการบัญชีและการเงิน การบริการลูกค้า การประชาสัมพันธ์และการตลาด การจำหน่าย ตลอดจนการประเมินผลและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์จริง

กระบวนการดังกล่าวนำหลักการ Experiential Learning มาประยุกต์ใช้ โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านวงจรประสบการณ์จริง → การสะท้อนคิด → การสร้างองค์ความรู้ → การทดลองและประยุกต์ใช้ ทำให้ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้เพียงเนื้อหาหรือทฤษฎีจากห้องเรียน แต่สามารถนำความรู้จากหลายกลุ่มสาระมาบูรณาการและใช้ในการแก้ปัญหาในบริบทจริง เช่น การใช้คณิตศาสตร์ในการคำนวณต้นทุนและกำไร การใช้ภาษาในการสื่อสารและการบริการ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์และการตลาด การใช้วิทยาศาสตร์ในการศึกษาองค์ประกอบและกระบวนการผลิตเครื่องดื่ม ตลอดจนการใช้ทักษะการงานอาชีพและการจัดการในการดำเนินธุรกิจ

ในมิติของ การบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบ ผู้บริหารทำหน้าที่ออกแบบและเชื่อมโยงองค์ประกอบของสถานศึกษา ได้แก่ บุคลากร หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ งบประมาณ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยี ระบบติดตามประเมินผล และเครือข่ายความร่วมมือ ให้สนับสนุนการเรียนรู้จากธุรกิจกาแฟร่วมกัน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูและผู้เรียน จัดระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ใช้กระบวนการ PLC และ Coaching ในการพัฒนาครู และนำข้อมูลจากการดำเนินธุรกิจจริงมาใช้ในการติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ธุรกิจกาแฟไม่ได้เป็นเพียงกิจกรรมเสริมหรือแหล่งสร้างรายได้ของโรงเรียน แต่เป็น กลไกกลางที่เชื่อมโยงระบบบริหารกับระบบการเรียนรู้และระบบพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

ผลจากกระบวนการนี้ทำให้ผู้เรียนเกิด ทักษะอาชีพ จากการฝึกปฏิบัติงานจริงในทุกขั้นตอนของธุรกิจกาแฟ เกิด ทักษะชีวิต จากการรับผิดชอบงาน การบริหารเวลา การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ขณะเดียวกันยังได้รับการพัฒนา ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งพัฒนา สมรรถนะผู้ประกอบการ ผ่านการฝึกคิดเชิงธุรกิจ การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน การสร้างคุณค่าให้ผลิตภัณฑ์ การวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้า การบริหารความเสี่ยง และการตัดสินใจจากข้อมูลจริง

ที่สำคัญ ผู้เรียนได้เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่าง “การเรียนรู้ – การสร้างคุณค่า – การสร้างรายได้” โดยนำผลผลิตจากการเรียนรู้มาพัฒนาเป็นสินค้าและบริการที่สามารถจำหน่ายได้จริง รายได้ที่เกิดขึ้นสามารถนำกลับมาใช้เป็นทรัพยากรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาธุรกิจของสถานศึกษา ขณะเดียวกันผู้เรียนได้รับ

ประสบการณ์และหลักฐานเชิงประจักษ์จากการทำงานจริง ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ หรือการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต

ดังนั้น X – eXperiential Learning จึงเป็นกลไกที่ทำให้ NEXORA MODEL สามารถแปลง “ธุรกิจกาแฟ” จากกิจกรรมของสถานศึกษาให้กลายเป็น ระบบนิเวศการเรียนรู้เชิงอาชีพ ที่บูรณาการการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสมรรถนะ และการสร้างรายได้เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มี “ทักษะทำงานได้ คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น สร้างรายได้เป็น และพร้อมเข้าสู่โลกการทำงานและการประกอบอาชีพ” อย่างยั่งยืน

O – Opportunity Creation : การสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ อาชีพ และรายได้

O – Opportunity Creation เป็นกระบวนการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง โดยสถานศึกษานำ ธุรกิจกาแฟมาใช้เป็นฐานในการบริหารจัดการและจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้จากห้องเรียนกับการปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่กำหนดนโยบาย วางระบบ สนับสนุนทรัพยากร และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ขณะที่ครูทำหน้าที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และเป็นผู้ให้คำปรึกษา ส่วนผู้เรียนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงในกระบวนการดำเนินธุรกิจกาแฟ ตั้งแต่การวางแผน การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การให้บริการ การคำนวณต้นทุนและกำไร การตลาด การประชาสัมพันธ์ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ตลอดจนการสรุปผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

กระบวนการดังกล่าวเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียน ได้ทดลองบทบาทที่หลากหลายตามความถนัดและความสนใจ เช่น ผู้ประกอบการ ผู้จัดการร้าน ผู้ผลิต ผู้ให้บริการ พนักงานการตลาด ฝ่ายบัญชีและการเงิน ฝ่ายออกแบบและสื่อดิจิทัล รวมถึงฝ่ายควบคุมคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้ฝึกคิด วิเคราะห์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจาก “ผู้รับความรู้” ไปสู่ “ผู้สร้างสรรค์และลงมือปฏิบัติจริง”

ในด้าน ทักษะอาชีพ ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานและทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพจริง ทั้งทักษะการผลิตและบริการ การบริหารจัดการ การคำนวณต้นทุน การตั้งราคา การบริหารรายรับ-รายจ่าย การตลาด และการสร้างตราสินค้า ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพหรือสร้างรายได้ในอนาคต ขณะเดียวกัน กระบวนการทำงานร่วมกันในสถานการณ์จริงยังช่วยพัฒนา ทักษะชีวิต ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความมีวินัย การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา การบริหารเวลา และการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การดำเนินธุรกิจกาแฟยังเป็น พื้นที่บ่มเพาะทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ ตลอดจนการเรียนรู้และการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ การสร้างเนื้อหาสำหรับสื่อสังคมออนไลน์ การรับคำสั่งซื้อ การเก็บข้อมูลลูกค้า และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ ส่งผลให้การเรียนรู้มีความสอดคล้องกับบริบทของโลกอาชีพและสังคมดิจิทัล

ที่สำคัญ O – Opportunity Creation มุ่งพัฒนา สมรรถนะผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Competency) ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหาและความต้องการของผู้บริโภค วิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจ พัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการ ทดลองตลาด ประเมินผล และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนจึงได้ฝึกกระบวนการคิดแบบผู้ประกอบการตั้งแต่ “มองเห็นโอกาส → สร้างคุณค่า → ลงมือทำ → สร้างมูลค่า → ประเมินผล → พัฒนาและต่อยอด”

ผลจากการดำเนินงานไม่ได้มุ่งเน้นเพียง “รายได้จากร้านกาแฟ” แต่ให้ความสำคัญกับการนำรายได้และผลประโยชน์กลับมาเป็นส่วนหนึ่งของวงจรการพัฒนาการเรียนรู้ เช่น การนำข้อมูลต้นทุน รายรับ กำไร และพฤติกรรมของผู้บริโภคมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการเรียนรู้ การวิเคราะห์ และการวางแผนธุรกิจของผู้เรียน ตลอดจนการนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ บริการ และกระบวนการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง จึงเกิดเป็นวงจรการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)

ดังนั้น O – Opportunity Creation จึงทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยง “การบริหารจัดการสถานศึกษา → ธุรกิจกาแฟ → การจัดการเรียนรู้ → การพัฒนาสมรรถนะ → การสร้างผลิตภัณฑ์และบริการ → การสร้างรายได้ → การเตรียมความพร้อมสู่ตลาดงาน” ให้เป็นระบบเดียวกัน ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถเปลี่ยนทรัพยากรและบริบทที่มีอยู่ให้เป็น “พื้นที่เรียนรู้ พื้นที่ฝึกอาชีพ และพื้นที่สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ” สำหรับผู้เรียน อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้ง ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการ สามารถสร้างคุณค่าให้แก่ตนเอง ชุมชน และสังคม และมีความพร้อมในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ หรือการเข้าสู่ตลาดงานในอนาคตอย่างมีคุณภาพ

R – Readiness : พัฒนาความพร้อมสู่โลกอาชีพ

R – Readiness เป็นกระบวนการพัฒนาความพร้อมของผู้เรียนสู่โลกอาชีพ โดยสถานศึกษานำ ธุรกิจกาแฟเป็นฐาน (Coffee Business-Based Learning) มาใช้เป็นพื้นที่การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติผ่านกระบวนการบริหารจัดการธุรกิจอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวางแผน การจัดเตรียมวัตถุดิบ การผลิตและการให้บริการ การคำนวณต้นทุนและกำไร การกำหนดราคา การตลาด การประชาสัมพันธ์ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การบริหารรายรับ-รายจ่าย ตลอดจนการสรุปผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

กระบวนการดังกล่าวเชื่อมโยง การบริหารจัดการสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะอาชีพ เข้าด้วยกัน โดยผู้บริหารทำหน้าที่กำหนดนโยบายและระบบสนับสนุน จัดสรรทรัพยากร สร้างเครือข่ายและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ขณะที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้และเป็นโค้ช (Coach) ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่วนผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติและร่วมบริหารกิจกรรมทางธุรกิจตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย

การเรียนรู้จากธุรกิจกาแฟจึงทำหน้าที่เป็น “ห้องเรียนแห่งโลกอาชีพ” ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและสถานการณ์จริง ส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการองค์ความรู้จากหลายกลุ่มสาระ เช่น คณิตศาสตร์ในการคำนวณต้นทุนและกำไร ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในการสื่อสารและการให้บริการ วิทยาศาสตร์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับวัตถุดิบและกระบวนการผลิต เทคโนโลยีในการจัดทำสื่อและการตลาดดิจิทัล รวมถึงการงานอาชีพและทักษะผู้ประกอบการในการบริหารจัดการธุรกิจ

นอกจากนี้ กระบวนการ R – Readiness ยังมุ่งพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ได้แก่ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ความรับผิดชอบ วินัยในการทำงาน และกรอบคิดแบบผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Mindset) โดยใช้การปฏิบัติงานจริงเป็นฐานในการเรียนรู้และประเมินพัฒนาการของผู้เรียนจากผลงานและสมรรถนะที่แสดงออกจริง

ในมิติของการบริหารจัดการ กระบวนการนี้ช่วยให้สถานศึกษาสามารถนำ ทรัพยากร บุคลากร พื้นที่ วัตถุดิบ องค์ความรู้ และเครือข่ายของชุมชน มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเชื่อมโยงกิจกรรมธุรกิจกาแฟกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เกิดวงจร วางแผน-ปฏิบัติ-ติดตาม-ประเมินผล-สะท้อนผล-ปรับปรุง อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นมิใช่เพียงกิจกรรมเสริมหลักสูตร แต่เป็น กลไกหนึ่งของระบบบริหารสถานศึกษาและระบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งผลลัพธ์ด้านสมรรถนะของผู้เรียน

ผลลัพธ์สำคัญของ R – Readiness คือ ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับโลกการทำงาน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถวางแผนและตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล รู้จักต้นทุน รายได้ กำไร และการบริหารจัดการทรัพยากร ตลอดจนสามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือบริการและใช้ช่องทางดิจิทัลเพื่อการตลาด อันนำไปสู่ การสร้างรายได้ระหว่างเรียน การค้นพบศักยภาพและความถนัดของตนเอง และการเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ หรือการเข้าสู่ตลาดงานในอนาคต

ดังนั้น R – Readiness จึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ NEXORA MODEL สามารถเปลี่ยน “ธุรกิจกาแฟ” จากกิจกรรมสร้างรายได้ของสถานศึกษาให้เป็น ฐานการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และระบบพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยเชื่อมโยง การบริหารจัดการ → การจัดการเรียนรู้ → การปฏิบัติจริง → การพัฒนาสมรรถนะ → การสร้างรายได้ → ความพร้อมสู่ตลาดงาน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

A – Achievement & Advancement : การประเมินผล สะท้อนผล และยกระดับคุณภาพ

A – Achievement & Advancement เป็นกระบวนการประเมินผล สะท้อนผล และยกระดับคุณภาพของการดำเนินงานตาม NEXORA MODEL โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นฐานในการตัดสินใจและพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มุ่งตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ

(Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ฐานธุรกิจกาแฟ ตลอดจนวิเคราะห์ประสิทธิผลของการดำเนินงานในมิติของการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน และการสร้างคุณค่าให้แก่สถานศึกษาและชุมชน

สถานศึกษาดำเนินการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนทั้ง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ สมรรถนะผู้ประกอบการ และผลลัพธ์จากการดำเนินธุรกิจกาแฟ เช่น ความสามารถในการวางแผนและบริหารจัดการ การคำนวณต้นทุนและกำไร การจัดทำบัญชี การตลาดและการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ตลอดจนความรับผิดชอบ วินัย และการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การประเมินชิ้นงานและภาระงาน การประเมินสมรรถนะ การสัมภาษณ์ แบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลรายได้-ค่าใช้จ่าย และการสะท้อนผลจากผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย

ผลการประเมินดังกล่าวถูกนำเข้าสู่กระบวนการ Reflection เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันวิเคราะห์ว่า กระบวนการใดประสบความสำเร็จ กระบวนการใดมีข้อจำกัด และปัจจัยใดส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการดำเนินงาน โดยเฉพาะการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการธุรกิจกาแฟกับพัฒนาการของผู้เรียน เช่น หากพบว่าผู้เรียนยังมีข้อจำกัดด้านการคำนวณต้นทุน สถานศึกษาจะนำข้อมูลดังกล่าวไปปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกจัดทำบัญชีต้นทุนจริง หากผู้เรียนยังขาดทักษะการสื่อสารและการให้บริการ ก็จะออกแบบกิจกรรมฝึกปฏิบัติด้านการบริการลูกค้าและการสื่อสารในสถานการณ์จริงเพิ่มเติม

จากนั้นนำผลการประเมินและการสะท้อนผลเข้าสู่กระบวนการ Advancement หรือการยกระดับคุณภาพ โดยปรับปรุงทั้งระบบ ตั้งแต่การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาครู การออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ การบริหารจัดการร้านกาแฟ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อบริบทและความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ดำเนินการตามวงจร PDCA โดยผลจากการประเมินในรอบหนึ่งจะถูกนำไปใช้เป็นข้อมูลตั้งต้นสำหรับการวางแผนและพัฒนาในรอบถัดไป ทำให้เกิดระบบการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการดังกล่าวทำให้ NEXORA MODEL ไม่ได้เป็นเพียงกรอบการดำเนินกิจกรรม แต่ทำหน้าที่เป็นกลไกการบริหารจัดการเชิงระบบที่เชื่อมโยง “การบริหาร-การเรียนรู้-การปฏิบัติจริง-การประเมิน-การพัฒนา” เข้าด้วยกัน โดยธุรกิจกาแฟทำหน้าที่เป็นฐานการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากหลายกลุ่มสาระมาบูรณาการและประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ตั้งแต่การวางแผนธุรกิจ การผลิต การบริการ การตลาด การเงินและบัญชี การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ไปจนถึงการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจทางธุรกิจ

ผลที่เกิดขึ้นจึงมิได้จำกัดอยู่เพียงการมีร้านกาแฟในสถานศึกษา แต่เป็นการสร้าง ระบบนิเวศการเรียนรู้เชิงธุรกิจ (Learning Ecosystem) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง เกิดการพัฒนาทักษะอาชีพ ควบคู่กับทักษะชีวิตและทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การ

ทำงานร่วมกัน การใช้เทคโนโลยี และการแก้ปัญหา พร้อมทั้งพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการ เช่น การมองเห็นโอกาส การวางแผน การบริหารทรัพยากร การบริหารความเสี่ยง การสร้างคุณค่าให้สินค้าและบริการ และการรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของการดำเนินงาน

ในมิติทางเศรษฐกิจ ผลการดำเนินงานยังสามารถนำไปสู่ การสร้างรายได้จากการดำเนินธุรกิจกาแฟของสถานศึกษา โดยนำรายได้ส่วนหนึ่งกลับมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และทรัพยากรทางการศึกษา ขณะเดียวกันผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการสร้างรายได้จากการทำงานจริง เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง ทักษะ-คุณภาพงาน-คุณค่าของสินค้าและบริการ-รายได้ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการประกอบอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต

ดังนั้น A – Achievement & Advancement จึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานของ NEXORA MODEL เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน เพราะทุกผลการดำเนินงานจะถูกนำมาวิเคราะห์ สะท้อนผล และใช้เป็นข้อมูลเพื่อยกระดับระบบบริหารและการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนจาก “ผู้เรียนรู้” สู่ “ผู้ลงมือปฏิบัติ” และพัฒนาไปสู่ “ผู้สร้างคุณค่าและสร้างรายได้” มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีสมรรถนะในการประกอบอาชีพ และมีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดงานหรือสามารถต่อยอดสู่การประกอบอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของตนเอง

๔. ฐานปฏิบัติการของนวัตกรรม: “ธุรกิจกาแฟ”

หัวใจสำคัญของกรอบแนวคิดคือการกำหนดให้ ธุรกิจกาแฟเป็นฐานการเรียนรู้ (Coffee Business as a Learning Platform) มิใช่เป็นเพียงกิจกรรมหารายได้ของสถานศึกษา ธุรกิจกาแฟถูกออกแบบให้เป็น สถานการณ์การเรียนรู้จริง ที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้จากหลายศาสตร์เข้ากับภารกิจการทำงานจริง เช่น การวางแผนธุรกิจ → การจัดซื้อ → การคำนวณต้นทุน → การผลิต → การควบคุมคุณภาพ → การบริการ → การตลาด → การใช้เทคโนโลยี → การบริหารรายรับ-รายจ่าย → การประเมินผล → การพัฒนาผลิตภัณฑ์ กระบวนการดังกล่าวทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้

๕. กลไกการจัดการเรียนรู้ ภายในฐานธุรกิจกาแฟ

ผู้พัฒนาใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบูรณาการ Active Learning + Experiential Learning + Project-Based Learning + Problem-Based Learning + Collaborative Learning เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการ คิด → วางแผน → ลงมือทำ → พบปัญหา → แก้ปัญหา → สะท้อนผล → ปรับปรุง → สร้างคุณค่า กระบวนการดังกล่าวช่วยเปลี่ยนผู้เรียนจาก “ผู้รับความรู้” เป็น “ผู้สร้างประสบการณ์และสร้างคุณค่า”

๖. ผลผลิต (Output) ผลผลิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ได้แก่

๑. ผู้เรียนมีประสบการณ์การทำงานจริง
๒. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานในกระบวนการธุรกิจกาแฟได้
๓. ผู้เรียนมีผลงานหรือผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการเรียนรู้
๔. มีระบบบริหารจัดการธุรกิจกาแฟของสถานศึกษา
๕. เกิดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ
๖. เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและภาคีเครือข่าย
๗. เกิดรายได้หรือมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการดำเนินงานตามความเหมาะสม

๗. ผลลัพธ์ (Outcome) ผลลัพธ์สำคัญที่มุ่งให้เกิดกับผู้เรียน ประกอบด้วย

๑. ทักษะอาชีพ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงาน วางแผนการทำงาน ใช้เครื่องมือ และประยุกต์ความรู้เพื่อการประกอบอาชีพได้
๒. ทักษะชีวิต ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีวินัย สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหา สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
๓. ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ผู้เรียนพัฒนาความสามารถด้าน การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การใช้เทคโนโลยี และการปรับตัว
๔. สมรรถนะผู้ประกอบการ ผู้เรียนมีความสามารถในการมองเห็นโอกาส คิดสร้างสรรค์ วางแผนธุรกิจ บริหารต้นทุนและทรัพยากร สร้างคุณค่า และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
๕. ความพร้อมในการเข้าสู่โลกอาชีพ ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และประสบการณ์ที่สามารถถ่ายโอนไปใช้ในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ หรือการสร้างรายได้ในอนาคต

๘. ผลกระทบ (Impact) ในระยะยาว

NEXORA MODEL มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับสถานศึกษาและชุมชน ได้แก่

๑. ระดับผู้เรียน : มีสมรรถนะในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ
๒. ระดับครู : มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงและเชื่อมโยงการเรียนรู้กับโลกอาชีพ
๓. ระดับสถานศึกษา : มีระบบบริหารจัดการที่ใช้ทรัพยากรและบริบทของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด
๔. ระดับชุมชน : เกิดแหล่งเรียนรู้และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
๕. ระดับเศรษฐกิจ : ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการสร้างงาน สร้างรายได้ และการเป็นผู้ประกอบการ

๙. กลไกการพัฒนอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดของ NEXORA MODEL มิได้เป็นกระบวนการเชิงเส้นที่ดำเนินการเพียงครั้งเดียว แต่เป็นวงจรการเรียนรู้และพัฒนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ PDCA เป็นกลไกกำกับ

๑. PLAN : วิเคราะห์บริบท → กำหนดเป้าหมาย → วางแผน
๒. DO : ขับเคลื่อน NEXORA → จัดการเรียนรู้ → ปฏิบัติธุรกิจกาแฟ
๓. CHECK : ติดตาม → เก็บข้อมูล → ประเมินผล → สะท้อนผล
๔. ACT : ปรับปรุง → พัฒนา → ยกระดับ → ขยายผล (ย้อนกลับสู่ PLAN)

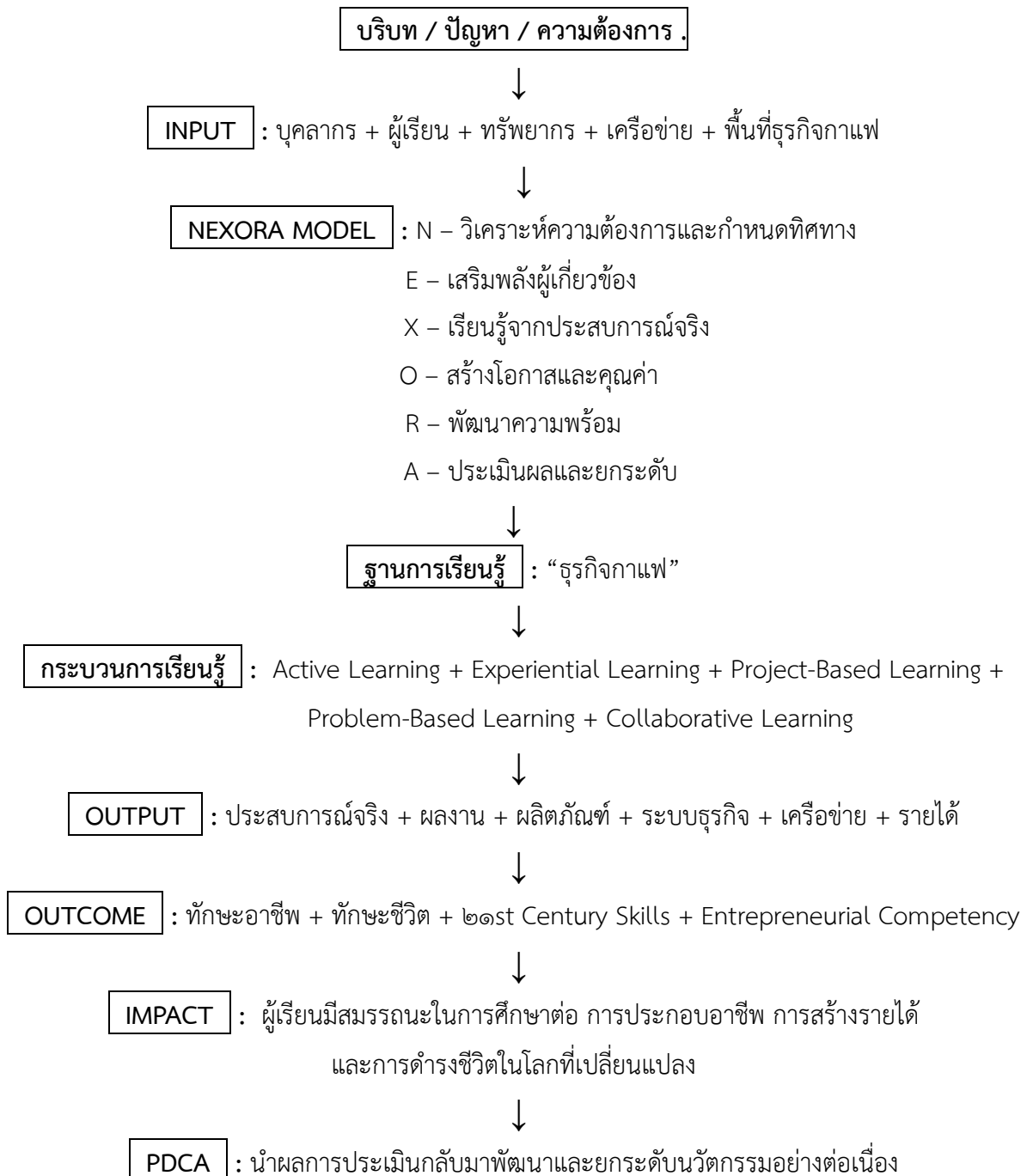
จึงเกิดเป็นวงจร “วางแผน – ลงมือปฏิบัติ - เรียนรู้ - สะท้อนผล - ปรับปรุง - สร้างคุณค่า - ยกระดับ”
อย่างต่อเนื่อง

ข้อสรุปเชิงวิชาการ

กรอบแนวคิดการพัฒนา NEXORA MODEL จึงเป็น กรอบแนวคิดเชิงระบบที่บูรณาการ “การบริหารจัดการ – การเรียนรู้ – การปฏิบัติจริง -การพัฒนาสมรรถนะ - การสร้างคุณค่า” เข้าด้วยกัน โดยใช้ธุรกิจกาแฟเป็นฐานปฏิบัติการและใช้ NEXORA เป็นกลไกการขับเคลื่อนสาระสำคัญของกรอบแนวคิดมิได้มุ่งเน้นการสร้าง “ผู้เรียนที่ทำกาแฟเป็น” เท่านั้น แต่มีเป้าหมายในการพัฒนา “ผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็น สร้างคุณค่าเป็นและสามารถนำสมรรถนะไปใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้” ดังนั้น NEXORA MODEL จึงทำหน้าที่เป็น สะพานเชื่อมระหว่าง “การศึกษา” กับ “โลกแห่งการทำงาน” โดยเปลี่ยนบริบทของสถานศึกษาให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และเปลี่ยนกิจกรรมทางธุรกิจให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

สรุปกรอบแนวคิดการพัฒนา NEXORA MODEL

สามารถสรุปเป็น กรอบตรรกะของนวัตกรรม (Innovation Logic Model) ได้ดังนี้

ส่วนที่ ๓

การออกแบบนวัตกรรม

วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา

๑. วัตถุประสงค์การพัฒนา

การพัฒนา NEXORA MODEL : นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบโดยใช้ฐานธุรกิจกาแฟ เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการของผู้เรียน สู่การสร้างรายได้และความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดงาน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑.๑ เพื่อพัฒนา NEXORA MODEL ให้เป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบที่มีองค์ประกอบ กระบวนการ และกลไกการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการและจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทธุรกิจกาแฟเป็นฐานได้อย่างเป็นระบบ

๑.๒ เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง การเรียนรู้ในห้องเรียนกับประสบการณ์จากสถานการณ์จริง โดยใช้ธุรกิจกาแฟเป็นฐานการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และการสะท้อนผลการเรียนรู้

๑.๓ เพื่อเสริมสร้าง ทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ของผู้เรียน ให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน การดำรงชีวิต การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

๑.๔ เพื่อพัฒนา ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การแก้ปัญหา และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

๑.๕ เพื่อพัฒนา สมรรถนะผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Competency) ของผู้เรียน ผ่านประสบการณ์การดำเนินธุรกิจจริง ตั้งแต่การวางแผน การจัดการต้นทุน การผลิต การบริการ การตลาด การสร้างผลิตภัณฑ์ การบริหารรายรับ-รายจ่าย และการประเมินผล

๑.๖ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ สร้างคุณค่าและมูลค่าจากความรู้ ทักษะ และทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาและชุมชน อันนำไปสู่การสร้างผลงาน ผลิตภัณฑ์ รายได้ และประสบการณ์ที่สามารถต่อยอดสู่การประกอบอาชีพในอนาคต

๑.๗ เพื่อสร้างระบบความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย ในการร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้และระบบนิเวศทางการศึกษาที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะอาชีพและความพร้อมในการเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน

๑.๘ เพื่อพัฒนาระบบการติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลการดำเนินงานตามหลัก PDCA เพื่อใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการปรับปรุงและยกระดับคุณภาพของนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

๒. เป้าหมายการพัฒนา

ผู้พัฒนากำหนดเป้าหมายของ NEXORA MODEL ออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ เป้าหมายเชิงปริมาณ เป้าหมายเชิงคุณภาพ และเป้าหมายเชิงผลลัพธ์ เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินความสำเร็จของนวัตกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒.๑ เป้าหมายเชิงปริมาณ

๒.๑.๑ ด้านผู้เรียน

- ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ ๑๐๐ ได้เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติผ่านฐานธุรกิจกาแฟตามบทบาทและศักยภาพของแต่ละบุคคล
- ผู้เรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ มีผลการประเมินทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต และทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ในระดับ ดีขึ้นไป
- ผู้เรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ มีผลการประเมินสมรรถนะผู้ประกอบการในระดับ ดีขึ้นไป
- ผู้เรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ สามารถสร้างผลงาน ผลิตภัณฑ์ หรือแนวคิดทางธุรกิจที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้และสามารถนำเสนอหรือทดลองใช้ได้จริง

๒.๑.๒ ด้านครูและบุคลากร

- ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ สามารถออกแบบหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงหลักสูตรกับสถานการณ์จริงและบริบทธุรกิจกาแฟได้
- ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ ๑๐๐ มีส่วนร่วมในกระบวนการติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลการดำเนินงานตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย

๒.๑.๓ ด้านระบบบริหารจัดการ

- สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการฐานธุรกิจกาแฟที่ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การกำกับติดตาม การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา อย่างเป็นระบบ
- มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงาน ผลผลิต รายรับ - รายจ่าย ผลการเรียนรู้ และผลการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงบริหาร

๒.๑.๔ ด้านเครือข่าย

- มีผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ หรือภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน ไม่น้อยกว่า ๓ ภาคีเครือข่าย หรือเป็นไปตามศักยภาพและบริบทของสถานศึกษา

๒.๒ เป้าหมายเชิงคุณภาพ

๒.๒.๑ ด้านผู้เรียน

- ผู้เรียนมีพัฒนาการด้าน ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการ อย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง มีความรับผิดชอบ มีวินัย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น สื่อสาร แก้ปัญหา และปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
- ผู้เรียนมี Entrepreneurial Mindset สามารถมองเห็นโอกาส คิดสร้างสรรค์ กล้าลงมือทำ เรียนรู้จากข้อผิดพลาด ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และสร้างคุณค่าจากทรัพยากรที่มีอยู่

๒.๒.๒ ด้านการจัดการเรียนรู้

- สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยธุรกิจกาแฟทำหน้าที่เป็นฐานการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้จากหลายกลุ่มสาระกับทักษะการทำงานและการดำรงชีวิต
- ครูสามารถเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ ผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Designer) และผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ (Facilitator)

๒.๒.๓ ด้านการบริหารสถานศึกษา

- สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการที่มุ่งเน้น การใช้ทรัพยากรให้เกิดคุณค่าสูงสุด การมีส่วนร่วม การใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- เกิดการบูรณาการระหว่าง งานบริหาร งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานงบประมาณ งานบุคลากร และเครือข่ายชุมชน ภายใต้เป้าหมายร่วม คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่ออนาคต

๒.๒.๔ ด้านสถานศึกษาและชุมชน

- สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และอาชีพของชุมชน เกิดความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และสามารถพัฒนาเป็น ต้นแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำและการสร้างรายได้

๒.๓ เป้าหมายเชิงผลลัพธ์ / เป้าหมายปลายทาง

เป้าหมายสูงสุดของ NEXORA MODEL คือ “พัฒนาผู้เรียนจากผู้เรียนรู้ → ผู้ลงมือปฏิบัติ → ผู้สร้างคุณค่า → ผู้มีสมรรถนะ → ผู้พร้อมเข้าสู่โลกอาชีพ” โดยมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับที่ ๑ : KNOW ผู้เรียน รู้ - มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับงาน อาชีพ ธุรกิจ และการดำรงชีวิต

ระดับที่ ๒ : DO ผู้เรียน ทำเป็น - สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติจริง แก้ปัญหา และทำงานร่วมกับผู้อื่น

ระดับที่ ๓ : CREATE ผู้เรียน สร้างคุณค่าเป็น - สามารถสร้างผลงาน ผลิตภัณฑ์ บริการ หรือแนวคิดใหม่จากทรัพยากรที่มีอยู่

ระดับที่ ๔ : READY ผู้เรียน พร้อมสู่นาคต - มีสมรรถนะ ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และกรอบคิดแบบผู้ประกอบการ สามารถศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ หรือสร้างรายได้ในอนาคต

ตารางเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จ

วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
พัฒนา NEXORA MODEL	มีรูปแบบการบริหารที่ชัดเจนและนำไปใช้ได้จริง	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับดีขึ้น
พัฒนาการเรียนรู้จากประสบการณ์	ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม
พัฒนาทักษะอาชีพ	ผู้เรียนมีทักษะการทำงาน	ผลประเมินทักษะอาชีพระดับดีขึ้น
พัฒนาทักษะชีวิต	ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและทำงานร่วมกับผู้อื่น	ผลประเมินทักษะชีวิตระดับดีขึ้น
พัฒนา ๒๑st Century Skills	ผู้เรียนคิด สื่อสาร ร่วมมือและใช้เทคโนโลยีได้	ผลประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑
พัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการ	ผู้เรียนมี Entrepreneurial Mindset	ผลประเมินสมรรถนะผู้ประกอบการ
สร้างคุณค่าและรายได้	มีผลิตภัณฑ์/บริการ และมูลค่าที่เกิดขึ้นจริง	จำนวนผลงาน/ผลิตภัณฑ์/รายได้
สร้างเครือข่าย	ภาคีมีส่วนร่วม	จำนวนและระดับการมีส่วนร่วมของภาคี
พัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง	มีการใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุง	หลักฐานการดำเนินงานตาม PDCA

Model การพัฒนานวัตกรรม (NEXORA Model)

ส่วนที่ ๔ การดำเนินงาน

การนำไปใช้ประโยชน์

ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา

๑. สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการที่เป็นระบบ เชื่อมโยงการบริหารกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม
๒. เกิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยใช้ธุรกิจกาแฟเป็นฐานการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
๓. ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้กับทักษะอาชีพและสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๔. สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติและการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑
๕. เกิดระบบการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย
๖. สถานศึกษาสามารถใช้ทรัพยากรและบริบทของชุมชนให้เกิดคุณค่าต่อการจัดการศึกษาอย่างคุ้มค่า
๗. เกิดผลิตภัณฑ์ ผลงาน และกิจกรรมที่สามารถสร้างมูลค่าและรายได้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษา
๘. สถานศึกษามีข้อมูลสารสนเทศและหลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับการติดตาม ประเมินผล และพัฒนาคุณภาพ
๙. เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- ๑๐ NEXORA MODEL สามารถพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติที่ดีและขยายผลสู่ห้องเรียน สถานศึกษา และเครือข่ายได้อย่างยั่งยืน

ผลที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอน

๑. ครูมีความรู้และความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทจริงและธุรกิจกาแฟเป็นฐานการเรียนรู้
๒. ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต และทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างเหมาะสม
๓. ครูสามารถประยุกต์ใช้ Active Learning, Experiential Learning และ Project - Based Learning ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๔. ครูปรับบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้สู่ ผู้อำนวยการเรียนรู้ (Facilitator & Learning Coach)
๕. ครูมีความสามารถในการใช้ภาระงานและสถานการณ์จริงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

๖. ครูสามารถวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้ผลงาน การปฏิบัติ และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์
๗. ครูเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพพร้อมกันผ่านกระบวนการ PLC และการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน
๘. ครูมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ
๙. ครูสามารถพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้จาก NEXORA MODEL สู่การจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาในบริบทอื่นได้อย่างต่อเนื่อง

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

๑. ผู้เรียนมีทักษะอาชีพจากการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงผ่านฐานธุรกิจกาแฟ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้
๒. ผู้เรียนมีทักษะชีวิต มีความรับผิดชอบ มีวินัย สามารถสื่อสาร ทำงานร่วมกับผู้อื่น และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม
๓. ผู้เรียนมีทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน
๔. ผู้เรียนมีสมรรถนะผู้ประกอบการ สามารถมองเห็นโอกาส วางแผน ตัดสินใจ บริหารทรัพยากร และสร้างคุณค่าจากทรัพยากรที่มีอยู่
๕. ผู้เรียนสามารถบูรณาการองค์ความรู้จากหลากหลายสาขามาใช้ในการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ
๖. ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพสุจริต
๗. ผู้เรียนสามารถสร้างผลงาน ผลิตภัณฑ์ หรือบริการจากกระบวนการเรียนรู้ และเห็นความเชื่อมโยงระหว่างความรู้กับการสร้างมูลค่า
๘. ผู้เรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ การสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ และการสร้างโอกาสทางอาชีพ
๙. ผู้เรียนรู้จักการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เรียนรู้จากข้อผิดพลาด และนำผลสะท้อนกลับมาปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง
๑๐. ผู้เรียนมีความพร้อมด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตในอนาคต

ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงาน NEXORA MODEL : นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบโดยใช้ฐานธุรกิจกาแฟ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมใน ๕ ด้านสำคัญ ดังนี้

๑. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบ

สถานศึกษาสามารถนำ NEXORA MODEL มาใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการและพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์บริบทและความต้องการ การกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา โดยใช้ธุรกิจกาแฟเป็นฐานในการเชื่อมโยงภารกิจด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะอาชีพ ส่งผลให้การดำเนินงานมีทิศทางชัดเจน มีความต่อเนื่อง และสามารถใช้อุปกรณ์เชิงประจักษ์ประกอบการตัดสินใจและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ด้านการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้น การลงมือปฏิบัติจริง (Learning by Doing) โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้จากหลากหลายกลุ่มสาระกับสถานการณ์จริงของธุรกิจกาแฟ ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิด วิเคราะห์ วางแผน ลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหา ตัดสินใจ และสะท้อนผลการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง และเกิดสมรรถนะสำคัญทั้งด้านการคิด การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา และการจัดการตนเอง

๓. ด้านทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต และสมรรถนะผู้ประกอบการ

ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการหมุนเวียนบทบาทและรับผิดชอบภารกิจในกระบวนการดำเนินธุรกิจกาแฟ ตั้งแต่การวางแผน การผลิต การบริการ การคำนวณต้นทุน การกำหนดราคา การตลาด การประชาสัมพันธ์ และการบริหารจัดการ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต และสมรรถนะผู้ประกอบการ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความมีวินัย การทำงานร่วมกับผู้อื่น การบริหารจัดการทรัพยากร การคิดเชิงธุรกิจ และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรในท้องถิ่น

๔. ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี และการสร้างคุณค่า

ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาผลงาน ผลิตภัณฑ์ รูปแบบการบริการ และกิจกรรมทางการตลาดอย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์ การสื่อสาร การนำเสนอสินค้า การจัดเก็บข้อมูล และสนับสนุนการดำเนินงาน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทักษะดิจิทัล และความสามารถในการสร้าง คุณค่าและมูลค่าเพิ่ม ทั้งในมิติทางการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจตามบริบทของสถานศึกษา

๕. ด้านการมีส่วนร่วม คุณภาพ และความยั่งยืน

เกิดความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย ในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน และร่วมประเมินผล โดยมีการติดตาม สะท้อนผล และปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตามวงจร PDCA ส่งผลให้ NEXORA MODEL มีลักษณะเป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่สามารถถ่ายทอด แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และประยุกต์ใช้กับฐานอาชีพหรือบริบทอื่นของสถานศึกษาได้ อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

การประเมินและการปรับปรุง

การประเมินและการปรับปรุง NEXORA MODEL ดำเนินการอย่างเป็นระบบตามวงจรคุณภาพ PDCA (Plan – Do – Check - Act) โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นฐานในการพิจารณาความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถปรับปรุงและยกระดับนวัตกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ประเมินความพร้อมด้านบุคลากร ผู้เรียน ทรัพยากร สื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ และภาคีเครือข่าย เพื่อใช้ในการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินงาน

๒. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) กำกับ ติดตาม และประเมินการดำเนินงานตามองค์ประกอบ NEXORA ทั้ง ๖ ชั้น ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการ การเสริมพลัง การเรียนรู้จากประสบการณ์ การสร้างโอกาส การพัฒนาความพร้อม และการประเมินเพื่อยกระดับ

๓. การประเมินผลผลิต (Output Evaluation) ประเมินผลจากการดำเนินงาน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรม ผลงาน ผลิตภัณฑ์ การปฏิบัติงานของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

๔. การประเมินผลลัพธ์ (Outcome Evaluation) ประเมินการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนด้าน ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการ โดยใช้แบบประเมิน การสังเกต การประเมิน ภาคปฏิบัติ และหลักฐานจากผลงานจริง

๕. การประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วม รวบรวมความคิดเห็นจากผู้เรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสะท้อนกลับในการพัฒนานวัตกรรม

๖. การวิเคราะห์ข้อมูลและสะท้อนผล นำข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับเป้าหมายและเกณฑ์ความสำเร็จ พร้อมจัดกระบวนการสะท้อนผลร่วมกันเพื่อค้นหาจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๗. การปรับปรุงและพัฒนา นำผลการประเมินมาปรับปรุงองค์ประกอบ กระบวนการ กิจกรรม เครื่องมือ และระบบสนับสนุนของ NEXORA MODEL ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๘. การยกระดับและขยายผล เมื่อพบแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิผล จะจัดเก็บเป็นองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อถ่ายทอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขยายผลไปสู่ห้องเรียน กลุ่มสาระ กิจกรรมอื่น หรือสถานศึกษาเครือข่ายตามความเหมาะสม

ตารางกลไกการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอน	กระบวนการ	แนวทางการดำเนินงาน	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
P - Plan	วางแผน	วิเคราะห์บริบท ความต้องการ และปัญหา กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด และเกณฑ์ความสำเร็จ พร้อมจัดทำแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของ NEXORA MODEL	มีเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติและประเมินผลได้
D - Do	ดำเนินการ	ขับเคลื่อน NEXORA MODEL ผ่านฐานธุรกิจกาแฟ โดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้กับการปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน ผลิต บริการ การตลาด และบริหารจัดการ	ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรง ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการ
C-Check	ตรวจสอบ	เก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ประเมินผลตามตัวชี้วัด วิเคราะห์ผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การสะท้อนผล	ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับตรวจสอบประสิทธิผลของนวัตกรรม และทราบจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ
A - Act	ปรับปรุงและพัฒนา	นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์เพื่อ แก้ไข พัฒนา ยกระดับ และขยายผล ปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมนำผลการพัฒนากลับเข้าสู่กระบวนการวางแผนในรอบใหม่	เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นวัตกรรมมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สามารถขยายผลและประยุกต์ใช้ในบริบทอื่นได้

ส่วนที่ ๕

ผลลัพธ์และคุณค่า

ผลของการยกระดับคุณภาพการศึกษา

การนำ NEXORA MODEL มาใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการและพัฒนาการเรียนรู้ ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้รับการยกระดับอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเกิดผลสำคัญ ดังนี้

๑. ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการเชิงระบบที่เชื่อมโยงนโยบาย เป้าหมาย การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้เรียน โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบการตัดสินใจและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
๒. ด้านครูผู้สอน ครูมีศักยภาพในการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกและการเรียนรู้จากประสบการณ์ สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้กับบริบทจริงและพัฒนาผู้เรียนตามสมรรถนะที่จำเป็นในอนาคต
๓. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านทั้ง ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพได้
๔. ด้านคุณภาพการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงมากขึ้น ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา สร้างสรรค์ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
๕. ด้านการสร้างโอกาสทางการศึกษา ผู้เรียนได้รับโอกาสในการค้นพบความถนัดและศักยภาพของตนเอง ผ่านการฝึกปฏิบัติและประสบการณ์จริง อันเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ
๖. ด้านนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษามีธุรกิจกาแฟเป็นฐานการเรียนรู้และพื้นที่ปฏิบัติจริง สามารถเชื่อมโยงหลักสูตรกับโลกอาชีพและพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน
๗. ด้านการมีส่วนร่วม เกิดความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย ทำให้การพัฒนาคุณภาพศึกษามีลักษณะเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน
๘. ด้านประสิทธิภาพและความคุ้มค่า สถานศึกษาสามารถนำทรัพยากร พื้นที่ และบริบทของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสามารถสร้างมูลค่าและรายได้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการศึกษา
๙. ด้านคุณภาพผู้เรียนในระยะยาว ผู้เรียนมีความพร้อมในการดำรงชีวิต การศึกษาต่อ และการเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง
๑๐. ด้านความยั่งยืนและการขยายผล NEXORA MODEL ได้รับการพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติที่สามารถถ่ายทอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประยุกต์ใช้กับกิจกรรมหรือบริบทอื่นของสถานศึกษา ตลอดจนมีศักยภาพในการขยายผลสู่เครือข่ายและชุมชน

NEXORA MODEL ส่งผลให้สถานศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงจาก “การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้” สู่ “การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและสามารถนำความรู้ไปสร้างคุณค่าในชีวิตจริง” โดย

เชื่อมโยง การบริหารจัดการ – การจัดการเรียนรู้ – การปฏิบัติจริง – การพัฒนาสมรรถนะ – การสร้างคุณค่า – การเตรียมความพร้อมสู่โลกอาชีพ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างมีความหมาย ต่อเนื่อง และมุ่งสู่ความยั่งยืน

ประโยชน์สาธารณะที่ได้รับ

๑. ผู้เรียนได้รับโอกาสพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการ จากประสบการณ์จริง
๒. ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพอย่างสุจริต
๓. ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม
๔. สถานศึกษาพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ชุมชน และภาคีเครือข่ายเข้ามาเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
๕. เกิดการใช้ทรัพยากร ภูมิปัญญา และบริบทของท้องถิ่นให้เกิดคุณค่าต่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาทักษะอาชีพ
๖. ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้จากผลิตภัณฑ์หรือบริการของผู้เรียน ตลอดจนสร้างแนวคิดการประกอบอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ
๗. เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะและโอกาสทางอาชีพของผู้เรียน
๘. NEXORA MODEL สามารถถ่ายทอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอื่นหรือบริบทการพัฒนาทักษะอาชีพที่หลากหลาย อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสังคมอย่างยั่งยืน

ปัจจัยความสำเร็จ

ความสำเร็จของการดำเนินงาน NEXORA MODEL เกิดจากการบูรณาการปัจจัยสำคัญหลายด้านอย่างเป็นระบบ โดยมี ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง เป้าหมาย และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม ควบคู่กับการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร ในการร่วมวางแผน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และปฏิบัติงานเป็นทีม ส่งผลให้การขับเคลื่อนนวัตกรรมเกิดความเป็นเอกภาพและต่อเนื่อง

อีกปัจจัยสำคัญคือ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ซึ่งได้รับโอกาสให้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านฐานธุรกิจกาแฟ ตั้งแต่การคิด วางแผน ผลิต ให้บริการ การตลาด การบริหารต้นทุน และการแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและสามารถพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ การนำ บริบท ทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้เป็นทุนในการจัดการเรียนรู้ ทำให้นวัตกรรมมีความสอดคล้องกับสภาพจริงของสถานศึกษาและสามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

การมี ระบบบริหารจัดการและกลไกติดตามประเมินผลที่ชัดเจน โดยใช้วงจร PDCA เป็นเครื่องมือในการวางแผน ดำเนินงาน ตรวจสอบ และปรับปรุง ทำให้การดำเนินงานมีทิศทาง สามารถใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบการตัดสินใจ และพัฒนานวัตกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน ความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ และภาคีเครือข่าย มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนองค์ความรู้ ทรัพยากร ประสพการณ์ และโอกาสทางอาชีพแก่ผู้เรียน

ดังนั้น ปัจจัยความสำเร็จของ NEXORA MODEL จึงมิได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง หากแต่เกิดจากการเชื่อมโยง ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ระบบบริหารจัดการ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เครือข่ายความร่วมมือ และการพัฒนาโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้นวัตกรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เกิดผลต่อคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษา และมีศักยภาพในการพัฒนาและขยายผลอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ ๖

การถอดบทเรียน และการขยายผล

การถอดบทเรียน

สถานศึกษาดำเนินการถอดบทเรียนจากการขับเคลื่อน NEXORA MODEL โดยใช้กระบวนการสะท้อนผลจากการปฏิบัติจริง (Reflection) ร่วมกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และภาคีเครือข่าย เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานทั้งด้านกระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ ตลอดจนค้นหาปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และเงื่อนไขที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของนวัตกรรม

กระบวนการถอดบทเรียนดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่ การทบทวนเป้าหมายและผลการดำเนินงาน การรวบรวมหลักฐานเชิงประจักษ์ การสะท้อนประสบการณ์ การวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเคราะห์องค์ความรู้ และการกำหนดแนวทางพัฒนา โดยใช้ข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบประเมินผลงานผู้เรียน ข้อมูลการดำเนินงาน และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการวิเคราะห์

ผลจากการถอดบทเรียนทำให้สถานศึกษาสามารถระบุ แนวปฏิบัติที่มีประสิทธิผล (Effective Practices) และปัจจัยแห่งความสำเร็จของ NEXORA MODEL โดยเฉพาะการใช้ธุรกิจกาแฟเป็นฐานการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และการเชื่อมโยงการเรียนรู้กับทักษะอาชีพ และสมรรถนะที่จำเป็นในอนาคต

องค์ความรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียนถูกนำมาจัดระบบและพัฒนาเป็น แนวทางการดำเนินงาน คู่มือเครื่องมือ และองค์ความรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลสะท้อนกลับเข้าสู่กระบวนการปรับปรุง NEXORA MODEL ตามวงจร PDCA เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การถอดบทเรียนจึงมิใช่เพียงการสรุปว่า “ทำอะไรและเกิดอะไรขึ้น” แต่เป็นกระบวนการ “เรียนรู้จากการปฏิบัติ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และนำองค์ความรู้นั้นกลับไปยกระดับการปฏิบัติ” ส่งผลให้ NEXORA MODEL มีความเป็นระบบ มีหลักฐานเชิงประจักษ์ สามารถถ่ายทอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขยายผลสู่บริบทอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

สิ่งที่ได้จากการถอดบทเรียน

๑. องค์ความรู้เชิงระบบของ NEXORA MODEL ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้ฐานธุรกิจกาแฟ ตั้งแต่การวิเคราะห์บริบท การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๒. แนวปฏิบัติที่มีประสิทธิผล (Effective Practices) ได้แนวทางปฏิบัติที่สามารถยืนยันจากผลการดำเนินงานจริง โดยเฉพาะการใช้ธุรกิจกาแฟเป็นฐานการเรียนรู้ การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทในการดำเนินงานจริง

๓. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) สามารถระบุปัจจัยสำคัญที่ทำให้นวัตกรรมประสบความสำเร็จ เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของครูและผู้เรียน การทำงานเป็นทีม การสนับสนุนจากผู้บริหาร ชุมชน และภาคีเครือข่าย รวมถึงการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

๔. บทเรียนจากปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และเงื่อนไขที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินงาน รวมทั้งแนวทางแก้ไขและวิธีป้องกันปัญหา เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนและลดความเสี่ยงในการดำเนินงานรอบต่อไป

๕. องค์ความรู้ด้านการพัฒนาผู้เรียน ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการของผู้เรียนผ่านการปฏิบัติจริง

๖. ต้นแบบและเครื่องมือสำหรับการดำเนินงาน ได้แนวทางการดำเนินงาน เครื่องมือ แบบประเมิน แบบบันทึก และรูปแบบการจัดกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการดำเนินงานและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

๗. ข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการพัฒนานวัตกรรม ได้หลักฐานจากผลการปฏิบัติจริง เช่น ผลงานผู้เรียน ผลการประเมิน ข้อมูลการดำเนินงาน และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถใช้ยืนยันประสิทธิผลและสนับสนุนการตัดสินใจเชิงบริหาร

๘. แนวทางการขยายผลและประยุกต์ใช้ ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับเงื่อนไขและแนวทางที่จำเป็นต่อการนำ NEXORA MODEL ไปประยุกต์ใช้กับฐานอาชีพหรือกิจกรรมอื่น และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังครูสถานศึกษา และเครือข่ายได้

สรุปผลจากการถอดบทเรียนก่อให้เกิดองค์ความรู้เชิงระบบ แนวปฏิบัติที่มีประสิทธิผล ปัจจัยแห่งความสำเร็จ บทเรียนจากปัญหาและอุปสรรค เครื่องมือและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนข้อเสนอสำหรับการพัฒนาและขยายผล ซึ่งถูกนำกลับมาใช้เป็นฐานในการปรับปรุง NEXORA MODEL อย่างต่อเนื่องตามวงจร PDCA อันนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ มีหลักฐานเชิงประจักษ์ และสามารถถ่ายทอดสู่บริบทอื่นได้อย่างยั่งยืน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ / การเผยแพร่ผลงาน

สถานศึกษาดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการขับเคลื่อน NEXORA MODEL อย่างเป็นระบบ โดยใช้กระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นกลไกสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากร โดยร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สะท้อนผลการปฏิบัติ วิเคราะห์ผลลัพธ์ และเสนอแนวทางในการปรับปรุงพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ สถานศึกษาส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง ครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และสถานศึกษากับชุมชนและภาคีเครือข่าย ผ่านการปฏิบัติงานจริงในฐานธุรกิจกาแฟ การนำเสนอผลงาน การสะท้อนผลหลังปฏิบัติงาน และการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ และแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิผลจากผู้มีประสบการณ์สู่ผู้เรียนและผู้ร่วมดำเนินงาน

สถานศึกษายังใช้ช่องทางการสื่อสารและเทคโนโลยีดิจิทัลในการเผยแพร่ผลงาน องค์ความรู้ และแนวปฏิบัติของ NEXORA MODEL ผ่านสื่อออนไลน์ การประชุม การนำเสนอผลงาน และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ข้ามบริบทและการนำแนวคิดไปประยุกต์ใช้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน “๑ โรงเรียน ๑ อาชีพ BPO COFFEE” (สานสัมพันธ์โรงเรียนลูกสู่โรงเรียนแม่) ได้มีการขยายผลและเผยแพร่ การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ดังนี้

- ๑) ผ่านช่องทาง Facebook โรงเรียนบ้านปางอู้ง
- ๒) จัดทำวารสารประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมโรงเรียน
- ๓) ผ่านเว็บไซต์โรงเรียนบ้านปางอู้ง
- ๔) การจัดนิทรรศการวิชาการ

ผลจากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้เกิด องค์ความรู้ร่วม แนวปฏิบัติที่ดี และข้อเสนอเพื่อการพัฒนา ซึ่งถูกนำกลับมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง NEXORA MODEL อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ และเพิ่มศักยภาพของสถานศึกษาในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ตลอดจนสามารถถ่ายทอดและขยายผลสู่สถานศึกษาเครือข่ายและชุมชนได้อย่างยั่งยืน

การประยุกต์ใช้

สถานศึกษานำ NEXORA MODEL มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยปรับให้สอดคล้องกับบริบท ศักยภาพ ทรัพยากร และความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ภายใต้แนวคิด “บริบทเป็นฐาน ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และประสบการณ์จริงเป็นกลไกในการพัฒนาสมรรถนะ”

ในการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดของ NEXORA โดยนำ ฐานธุรกิจกาแฟ มาเป็นสถานการณ์และภาระงานจริง เพื่อบูรณาการองค์ความรู้จากหลากหลายกลุ่มสาระ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ วางแผน ลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหา สื่อสาร ทำงานเป็นทีม และสะท้อนผลการเรียนรู้ อันนำไปสู่การพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการ

นอกจากนี้ สามารถประยุกต์ใช้หลักการของ NEXORA กับ ฐานการเรียนรู้อาชีพอื่น เช่น การเกษตร การแปรรูปอาหาร งานหัตถกรรม งานบริการ การตลาดดิจิทัล หรือผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยไม่จำเป็นต้องใช้รูปแบบธุรกิจกาแฟเหมือนกัน ทั้งนี้ให้คงหลักสำคัญ ได้แก่ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การมีส่วนร่วม การสร้างคุณค่า การพัฒนาสมรรถนะ และการประเมินเพื่อพัฒนา

ในระดับสถานศึกษา สามารถนำ NEXORA MODEL ไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระบบแนะแนวอาชีพ การจัดการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ และการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและภาคีเครือข่าย เพื่อเชื่อมโยงการจัดการศึกษากับโลกแห่งการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น การประยุกต์ใช้ NEXORA MODEL จึงมุ่ง “ยึดหลักการ ไม่ยึดติดรูปแบบ” สามารถปรับเปลี่ยนฐานการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือการพัฒนาผู้เรียนให้ “เรียนรู้จากการปฏิบัติ สร้างคุณค่าจากความรู้ และนำสมรรถนะไปใช้ในชีวิตจริง” อันนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น มีความหมาย และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและตลาดงานในอนาคต

การขยายผล

สถานศึกษาดำเนินการขยายผล NEXORA MODEL โดยนำองค์ความรู้ แนวปฏิบัติ และบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงานมาจัดระบบและถ่ายทอดสู่ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน บุคลากร สถานศึกษาเครือข่าย และภาคีที่เกี่ยวข้อง ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การนำเสนอผลงาน และกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

การขยายผลภายในสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ครูนำแนวคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การใช้ฐานอาชีพ และการพัฒนาสมรรถนะ ไปประยุกต์ใช้กับรายวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ขณะที่ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดทักษะและประสบการณ์ให้แก่เพื่อนและผู้เรียนรุ่นต่อไป ทำให้เกิดการสืบทอดองค์ความรู้และสร้างความต่อเนื่องของนวัตกรรม

ในระดับเครือข่าย สถานศึกษานำเสนอรูปแบบและผลการดำเนินงานแก่สถานศึกษาและหน่วยงานที่สนใจ เพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ โดยส่งเสริมให้แต่ละแห่งสามารถนำหลักการของ NEXORA MODEL ไปปรับใช้กับ ฐานอาชีพหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น การเกษตร การแปรรูปอาหาร งานหัตถกรรม งานบริการ หรือผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยยึดหลัก “ปรับใช้ตามบริบท ไม่ยึดติดรูปแบบ”

นอกจากนี้ สถานศึกษามุ่งขยายผลสู่ชุมชนและภาคีเครือข่าย โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดองค์ความรู้ สนับสนุนทรัพยากร และสร้างโอกาสทางอาชีพแก่ผู้เรียน ส่งผลให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนาทักษะอาชีพและสมรรถนะ ผู้เรียน

การขยายผลดำเนินการตามแนวทาง “ต้นแบบ → ถ่ายทอด → ปรับใช้ → แลกเปลี่ยน → พัฒนา → ต่อยอด” โดยใช้ข้อมูลและผลการประเมินเป็นฐานในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ NEXORA MODEL สามารถพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่มีความยืดหยุ่น สามารถประยุกต์ใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน และมีศักยภาพในการขยายผลในระดับสถานศึกษา เครือข่าย และชุมชน อันนำไปสู่การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

การต่อยอดเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน ข้อมูลเชิงประจักษ์ องค์ความรู้ และบทเรียนที่ได้รับจากการขับเคลื่อน NEXORA MODEL มาใช้เป็นฐานในการต่อยอดและยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งพัฒนาจาก “ฐานธุรกิจจากแพ” สู่ “ระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ” ที่สามารถเชื่อมโยงการจัดการศึกษาเข้ากับบริบทของชุมชน เศรษฐกิจ และโลกแห่งการทำงานได้อย่างเป็นรูปธรรม

สถานศึกษาต่อยอดการจัดการเรียนรู้โดยพัฒนาฐานการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบท้องถิ่น การแปรรูปอาหาร การตลาดดิจิทัล การสร้างแบรนด์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัด และศักยภาพของตนเอง อันนำไปสู่การพัฒนาทักษะอาชีพและสมรรถนะที่หลากหลาย

ในด้านหลักสูตร สถานศึกษาสามารถนำองค์ความรู้จาก NEXORA MODEL ไปบูรณาการกับหลักสูตรสถานศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยพัฒนาภาระงานและโครงการที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้จากหลายศาสตร์มาใช้ในการสร้างผลงาน แก้ปัญหา และสร้างคุณค่าได้อย่างสร้างสรรค์

ด้านการพัฒนาครู มุ่งต่อยอดองค์ความรู้ผ่านกระบวนการ PLC, Coaching และ Mentoring เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ ใช้การประเมินตามสภาพจริง และพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่

ด้านเทคโนโลยีและข้อมูล สถานศึกษาต่อยอดสู่การใช้ Digital Learning และ Data-Driven Management โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลการดำเนินงาน รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อการตลาด การสื่อสาร การสร้างสรรค์สื่อ และการสร้างโอกาสทางอาชีพ

ด้านเครือข่าย สถานศึกษามุ่งพัฒนาความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เพื่อสร้าง เครือข่ายการเรียนรู้และเครือข่ายอาชีพ (Learning and Career Network) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากผู้มีประสบการณ์จริง ตลอดจนมีช่องทางในการศึกษาต่อและเข้าสู่โลกการทำงาน

ทั้งนี้ การต่อยอดดำเนินการตามวงจร “พัฒนา – ประเมิน – สะท้อนผล – ปรับปรุง - สร้างนวัตกรรมใหม่” โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นฐานในการตัดสินใจ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความต่อเนื่องและตอบสนองต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลง

ดังนั้น การต่อยอด NEXORA MODEL จึงมุ่งยกระดับจาก “นวัตกรรมการฐานธุรกิจอาชีพ” สู่ “ระบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะและความพร้อมในการดำรงชีวิตและการทำงาน” โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการสร้างผู้เรียนที่ คิดเป็น ทำเป็น สร้างคุณค่าเป็น และสามารถเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ มีความยั่งยืน และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคมในอนาคต

ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน

ปัญหา

การดำเนินงาน NEXORA MODEL ในระยะแรกพบปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของผู้เกี่ยวข้อง เนื่องจากการนำธุรกิจอาชีพมาเป็นฐานการเรียนรู้จำเป็นต้องบูรณาการองค์ความรู้ทางการศึกษา เข้ากับการปฏิบัติงานจริง ครูบางส่วนยังขาดประสบการณ์ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับกระบวนการทางธุรกิจ ขณะที่ผู้เรียนมีความแตกต่างด้านพื้นฐาน ความสนใจ ความถนัด และทักษะในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ผู้เรียนต้องใช้ระยะเวลาในการปรับตัวและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ พบปัญหาด้านการสร้างความร่วมมือร่วมใจของผู้เกี่ยวข้อง โดยในระยะแรกบุคลากร ผู้เรียน และภาคีเครือข่ายบางส่วนยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและเป้าหมายของ NEXORA MODEL แตกต่างกัน โดยเฉพาะแนวคิดการใช้ธุรกิจอาชีพเป็น “ฐานการเรียนรู้” ที่มุ่งพัฒนาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะผู้ประกอบการ มากกว่าการมุ่งเน้นผลกำไรทางธุรกิจ จึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจร่วมและสื่อสารเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

อุปสรรค

การดำเนินงานพบอุปสรรคด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การจัดสรรเวลาให้สอดคล้องระหว่างการเรียนตามหลักสูตรกับการปฏิบัติงานในฐานธุรกิจกาแฟ การจัดตารางเวรปฏิบัติงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และการควบคุมคุณภาพการให้บริการ รวมถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากร วัสดุดิบ งบประมาณ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน

ขณะเดียวกัน การปฏิบัติงานจริงยังมีอุปสรรคด้านการควบคุมมาตรฐาน ความปลอดภัย สุขอนามัย การจัดการวัตถุดิบ การควบคุมต้นทุน และการบริหารจัดการร้าน ซึ่งเป็นทักษะที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สถานศึกษาจึงต้องใช้ระบบพี่เลี้ยง การโค้ช การแบ่งงานตามความถนัด การจัดตารางปฏิบัติงานที่ยืดหยุ่น และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยนำวงจร PDCA มาใช้ในการวางแผน ดำเนินงาน ตรวจสอบ และปรับปรุงกระบวนการ

จากการดำเนินงาน สถานศึกษาสามารถนำปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมาเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงและพัฒนา NEXORA MODEL ให้มีความเหมาะสม คล่องตัว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการ “เปลี่ยนข้อจำกัดให้เป็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความยั่งยืนของนวัตกรรมในระยะยาว

ปัญหา และอุปสรรคด้านงบประมาณ

ปัญหา

การดำเนินงาน NEXORA MODEL ในระยะแรกพบปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ เนื่องจากการพัฒนาธุรกิจกาแฟให้เป็นฐานการเรียนรู้จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรหลายด้าน ได้แก่ อุปกรณ์ วัตถุดิบ วัสดุฝึกปฏิบัติการบำรุงรักษา ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของครูและผู้เรียน ขณะที่สถานศึกษามีภารกิจด้านการจัดการศึกษาหลากหลายและมีงบประมาณจำกัด จึงจำเป็นต้องกำหนดลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายให้สอดคล้องกับเป้าหมายและประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ส่งผลให้ในช่วงเริ่มต้นการพัฒนาบางกิจกรรมยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ

สถานศึกษาจึงแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้หลัก การบริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและการจัดสรรงบประมาณตามลำดับความสำคัญ มุ่งเน้นการลงทุนในทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ ใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งประยุกต์ใช้ทรัพยากรและวัสดุในท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานสามารถขับเคลื่อนได้ภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ

อุปสรรค

การดำเนินงานมีอุปสรรคด้านความเพียงพอและความต่อเนื่องของทรัพยากรสนับสนุน เนื่องจากการดำเนินธุรกิจกาแฟในฐานะพื้นที่การเรียนรู้มีค่าใช้จ่ายทั้งด้านวัตถุดิบ การบำรุงรักษาอุปกรณ์ และการพัฒนา กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ขณะที่งบประมาณของสถานศึกษาต้องรองรับภารกิจหลายด้าน ทำให้การจัดหาทรัพยากร บางรายการไม่สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการในทันที

สถานศึกษาจึงใช้แนวทาง การระดมทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย โดยประสานความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน ภาคีเครือข่าย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนทรัพยากรตามความเหมาะสม ควบคู่กับการนำแนวคิด “ใช้ทรัพยากรเพื่อสร้างการเรียนรู้ และใช้ผลจากการเรียนรู้เพื่อสร้างคุณค่า” มาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ โดยนำรายได้หรือมูลค่าที่เกิดจากการดำเนินงานกลับมาใช้สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาฐานธุรกิจอย่างเหมาะสม ภายใต้หลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน

จากแนวทางดังกล่าว สถานศึกษาสามารถเปลี่ยนข้อจำกัดด้านงบประมาณให้เป็นโอกาสในการพัฒนาระบบบริหารทรัพยากร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และสร้างกลไกการดำเนินงานที่สามารถพึ่งพาทรัพยากรภายในและต่อยอดสู่ ความยั่งยืนของ NEXORA MODEL ในระยะยาวได้

ส่วนที่ ๗

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณัฐ สิมสวัสดิ์. (๒๕๖๕). การจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐาน: กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*.
- จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ. (๒๕๕๘). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning Management: CBLM). โรงเรียนแหลมราษฎร์บำรุง. สืบค้นเมื่อ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๕, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/๕๙๓๒๐๓>
- วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (๒๕๖๑). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน: กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูในศตวรรษที่ ๒๑. *บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, ๑๑(๓), กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑.
- กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. (๒๕๖๖). *คู่มือการขับเคลื่อนการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ*. พังงา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา.
- Motta, V. F., & Galina, S. V. R. (๒๐๒๓). Experiential learning in entrepreneurship education: A systematic literature review. *Teaching and Teacher Education*, ๑๒๑, ๑๐๓๙๑๙. <https://doi.org/๑๐.๑๐๑๖/j.tate.๒๐๒๒.๑๐๓๙๑๙>
- Carpenter, A., & Wilson, R. (๒๐๒๒). A systematic review looking at the effect of entrepreneurship education on higher education student. *The International Journal of Management Education*, ๒๐(๒), ๑๐๐๕๔๑. <https://doi.org/๑๐.๑๐๑๖/j.ijme.๒๐๒๑.๑๐๐๕๔๑>

ภาคผนวก

NEXORA MODEL

นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเชิงระบบโดยใช้ฐานธุรกิจกาแฟ

เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
และสมรรถนะผู้ประกอบการของผู้เรียน

สู่การสร้างรายได้และความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดงาน

N - Needs & Navigation
วิเคราะห์ความต้องการและกำหนดทิศทาง
วิเคราะห์รับทราบ ความต้องการ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และแนวโน้มของโลกอาชีพ
เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างชัดเจน

E - Empowerment
การเสริมพลังและสร้างศักยภาพเพื่อมีส่วนร่วม
เสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ
ให้ผู้เรียน ครู และชุมชน
มีส่วนร่วมในการพัฒนาธุรกิจกาแฟของสถานศึกษา

X - eXperiential Learning
เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง
จัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง
ผ่านฐานธุรกิจกาแฟ
เชื่อมโยงกับรายวิชาและชีวิตจริง

O - Opportunity Creation
การสร้างโอกาสทางการเรียนรู้
อาชีพ และรายได้
ต่อยอดสู่ผลิตภัณฑ์และบริการ
สร้างรายได้จริง เปิดโอกาสสู่การประกอบอาชีพ
และสร้างเครือข่ายกับภาคี

R - Readiness
พัฒนาความพร้อมสู่โลกอาชีพ
เสริมสร้างทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต
ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
และสมรรถนะผู้ประกอบการ

A - Achievement & Advancement
การประเมินผล สะท้อนผล
และยกระดับคุณภาพ
ติดตาม ประเมินผล วิเคราะห์ และสะท้อนผล
เพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
และยกระดับสู่ความยั่งยืน

โรงเรียนบ้านปางอุ้ง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

"เรียนรู้ สร้างสรรค์ พัฒนาค้น สู่อนาคตที่ยั่งยืน"

กระบวนการ PDCA

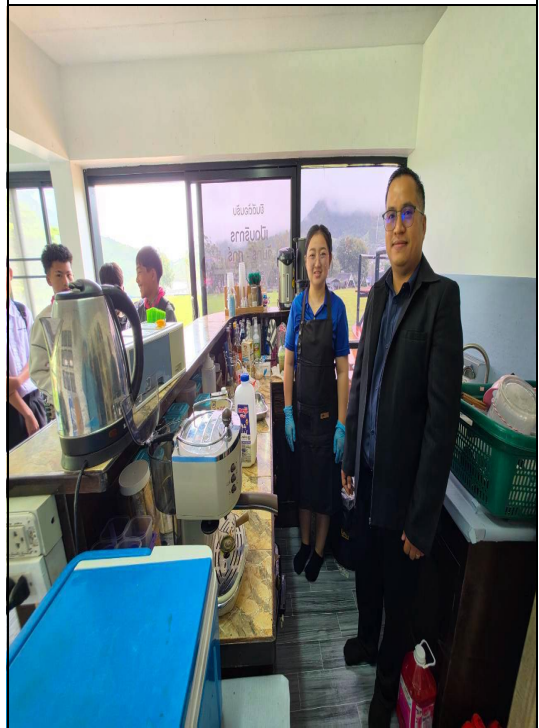
ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

ผู้เรียนมีทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	มีรายได้จากการดำเนิน ธุรกิจกาแฟของโรงเรียน และชุมชน	ผู้เรียนมีสมรรถนะผู้ประกอบการ พร้อมสู่ตลาดงาน	สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการเชิงระบบและยั่งยืน	เกิดเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและภาคี อย่างเข้มแข็ง

"กาแฟหนึ่งแก้ว...สร้างได้มากกว่ารายได้ แต่สร้างอนาคตให้ผู้เรียน"

บรรยากาศในร้าน BPO COFFEE

รายละเอียด กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

รายละเอียด กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

รายละเอียด กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

รายละเอียด กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

รายละเอียด กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

รายละเอียด กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

รายละเอียด กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

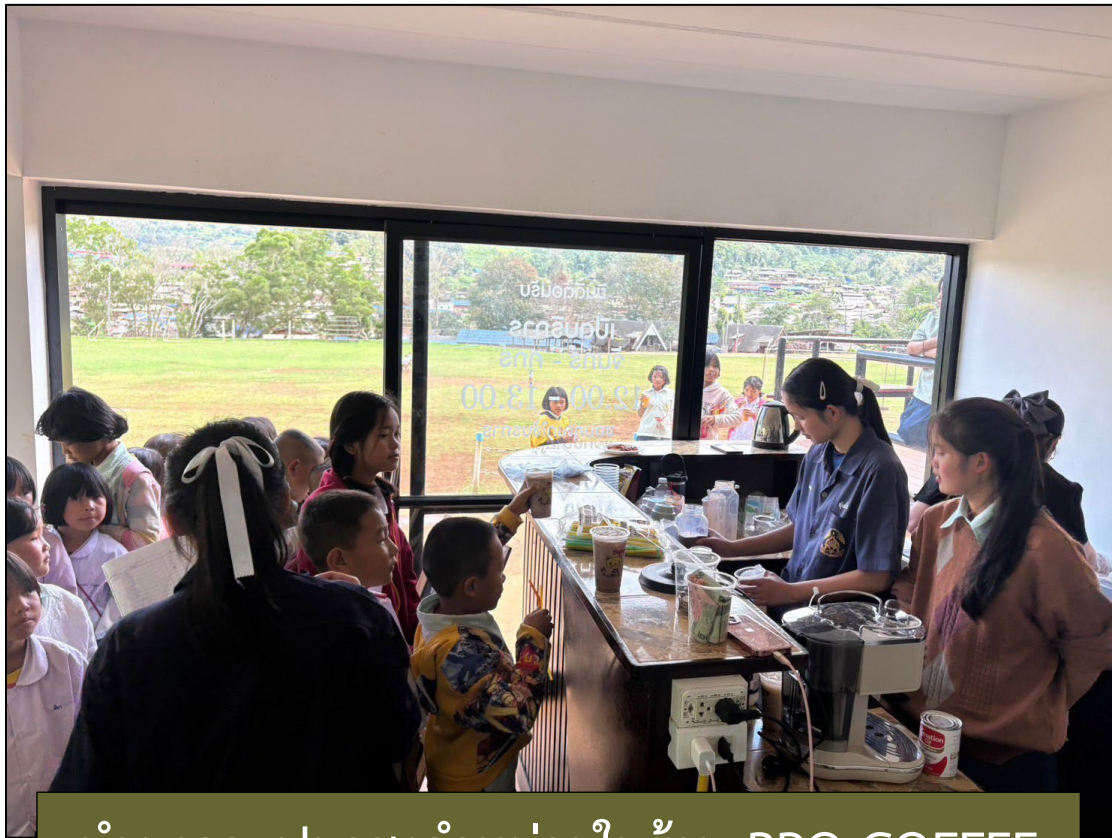
รายละเอียด กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

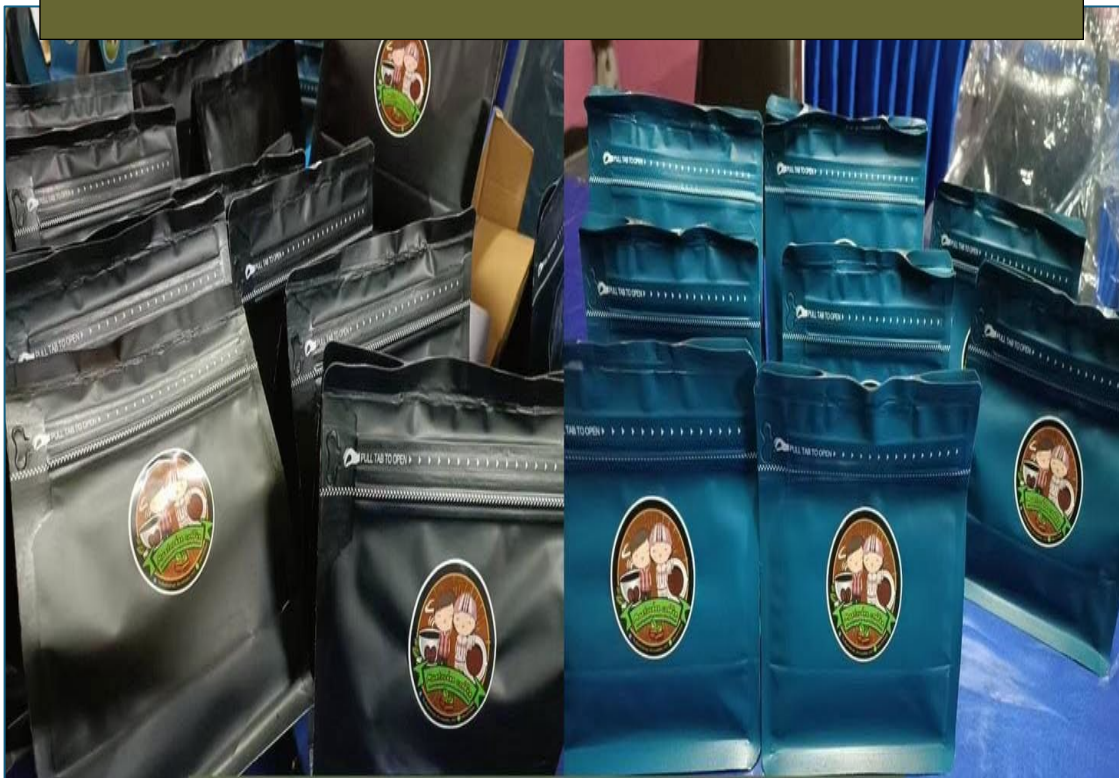
รายละเอียด กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

รายละเอียด กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

นำผงกาแฟมาชงจำหน่ายในร้าน BPO COFFEE

B.P.O COFFEE SHOP

MENU

COFFEE (กาแฟ)

	ร้อน	เย็น
อเมริกาโน่	35	40
เอสเพรสโซ	35	40
คาปูชิโน	35	40
มอคค่า	35	40
ลาเต้	35	40
เนสกาแฟ	35	40

TEA (ชา)

	ร้อน	เย็น
ชาไทย	30	35
ชาเขียว	30	35
ชาดำ	30	35
ชาสมุนไพร	30	35

MILK (นม)

นมสด	35
นมสดเผือก	35
นมชมพู	35
นมสดชาเขียว	35
นมสดชาไทย	35
โกโก้	35
ไอวาล์น	35

ITALIAN SODA (โซดา)

แดงโซดา - เขียวโซดา	35
แดงมะนาวโซดา	35
น้ำผึ้งมะนาวโซดา	35
สตรอเบอร์รี่โซดา	35
แอปเปิ้ลโซดา	35
ส้มเปรี้ยวโซดา	35
ส้มโซดา	35
องุ่นโซดา	35
แตงโมโซดา	35
เลมอนโซดา	35

รายละเอียด กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

